

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Specifika účetnictví v zemědělském podniku se zaměřením na zpracování účetních dat v účetním programu

Program: Účetnictví a finanční řízení podniku

Vypracovala: Tereza Kryštofová

Vedoucí práce: Ing. Hana Hlaváčková

České Budějovice 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Tereza KRYŠTOFOVÁ
Osobní číslo: E17168
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku
Téma práce: Specifika účetnictví v zemědělském podniku se zaměřením na zpracování účetních dat v účetním programu
Zadávací katedra: Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování

Cíl:

Cílem bakalářské práce je analyzovat specifika účetnictví v zemědělském podniku se zaměřením na zásoby, vyhodnotit účetní program používaný ve vybraném zemědělském podniku, v závěru navrhnout možnosti zlepšení v rámci automatizovaného zpracování účetnictví v zemědělství.

Rámcová osnova:

1. Specifika vedení účetnictví v zemědělském podniku.
2. Evidence zásob v zemědělském podniku.
3. Charakteristika vybraného účetního programu.
4. Ukázky postupů zpracování dat ve vybraném účetním programu – vymezení výhod a nevýhod programu při zpracování účetních dat zemědělského podniku.
5. Návrh možného zlepšení v oblasti zpracování účetních dat pro konkrétní zemědělský podnik.

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- DVOŘÁKOVÁ, D. (2017). *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s.
GÁLA, L., POUR, J., & TOMAN, P. (2006). *Podniková informatika*. Praha: Grada Publishing, a.s.
KOUŘILOVÁ, J., RYBOVÁ, J. (2008). *Základy účetnictví pro zemědělské obory*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Ekonomická fakulta.
KRÁL, B. (2019). *Manažerské účetnictví*. Praha: Management Press.
LOUŠA, F. (2012). *Zásoby*. Praha: Grada Publishing, a.s.
POLÁČKOVÁ, J. (2010). *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací.
RYNEŠ, P. (2018). *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. Praha: ANAG.
SKÁLOVÁ, J. a kol. (2019). *Podvojně účetnictví 2019*. Grada Publishing, a.s.
STROUHAL, J. (2013). *Oceňování v účetnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Hana Hlaváčková
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: 16. ledna 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1. Úvod
Cílem této práce je analyzovat vliv ekonomických faktorů na konkurenceschopnost českých podniků v zahraničním prostředí. Práce se zaměřuje na období let 2010-2018 a analyzuje klíčové ukazatele konkurenceschopnosti, jako jsou produktivita, cenová konkurenceschopnost a inovativnost. Výsledky studie budou srovnány s průměry EU a poskytnou doporučení pro zlepšení konkurenceschopnosti českých podniků.

2. Metodologie
Práce využívá kvantitativní metody analýzy, konkrétně časovou řadu a panelové údaje. Data byla získána z veřejně dostupných zdrojů, jako je Eurostat a Český statistický úřad. Pro analýzu byly použity metody nejmenších čtverečků a testy na jednotnou koeficientní funkci. Práce obsahuje také kvalitativní analýzu a diskuzi o výsledcích.

V Českých Budějovicích dne 5. března 2019

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 ⁽¹⁾
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jilek, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce Ing. Haně Hlaváčkové za cenné rady a připomínky, které mi udělila během zpracovávání této práce.

Obsah

1	Úvod a cíl práce.....	3
2	Literární přehled.....	4
2.1	Definice účetnictví.....	4
2.2	Účetní knihy.....	5
2.3	Zásoby.....	5
2.3.1	Definice zásob.....	6
2.3.2	Členění zásob.....	6
2.3.3	Oceňování zásob.....	7
2.3.4	Způsoby evidence zásob.....	9
2.4	Specifika zemědělství.....	10
2.4.1	Biologický charakter výroby.....	10
2.4.2	Produkční cyklus.....	10
2.4.3	Malá flexibilita vůči požadavkům trhu.....	11
2.4.4	Závislost na přírodních podmínkách.....	11
2.5	Specifika účetnictví v zemědělství.....	13
2.6	Kalkulace nákladů.....	14
2.6.1	Metoda odečítací.....	14
2.6.2	Metoda rozčítací.....	15
2.6.3	Kombinace metody odečítací a rozčítací.....	15
2.6.4	Metoda dělením.....	15
2.6.5	Metoda zakázková.....	15
2.7	Rostlinná výroba.....	15
2.7.1	Oběžná aktiva.....	16
2.7.2	Dlouhodobá aktiva.....	18
2.8	Živočišná výroba.....	20
2.8.1	Oběžná aktiva.....	21
2.8.2	Dlouhodobá aktiva.....	24
3	Metodika.....	26
4	Zemědělský podnik.....	27
5	Účetní programy.....	28
5.1	Program AG info.....	28
5.2	Program U64.....	31

5.2.1	Příklad účetního případu.....	35
5.2.2	Výhody a nevýhody programu U64.....	39
5.2.3	Návrhy možného zlepšení programu U64	39
6	Závěr.....	41
I.	Summary a keywords	43
II.	Seznam použitých zdrojů.....	44
III.	Seznam obrázků a tabulek	45
IV.	Seznam příloh	45
V.	Přílohy.....	46

1 Úvod a cíl práce

Zásoby jsou důležitou složkou rozvahy každého podniku. Především jde o prostředky, díky kterým organizace dosahují zisku. Rozdělují se do pěti hlavních skupin, které se od sebe odlišují způsobem, jak je s nimi po nakoupení či vyrobení zacházeno.

Specifika, kterými se vyznačují zemědělské podniky, jsou převážně v účtování těchto zásob. V organizacích tohoto typu se zaměstnanci setkávají se zásobami, které se v jiných podnicích téměř nevyskytují, jedná se hlavně o zemědělská zvířata a plodiny, jejichž účtování je velice odlišné.

Například zvířata se nemusí nutně evidovat jen v zásobách, ale podle toho, jak jsou stará nebo zda se chovají na maso či mléko, se mohou zařadit také do kategorie dlouhodobého majetku. Také oceňování těchto druhů aktiv je poměrně složitější a záleží hlavně na vnitropodnikových směrnících.

Tyto druhy zásob se evidují v účetních programech podobně jako jiné položky, ale každý z těchto programů se více či méně liší. Nejde pouze o obsahy agend nebo vzhledy programů, ale také o propojení mezi jednotlivými činnostmi a automatizaci těchto činností.

Literární přehled se zaměřuje převážně na vysvětlení, co je účetnictví, co jsou zásoby a jak se člení a evidují. Dále se uvádí specifika zemědělství z obecného hlediska a dále přímo z pohledu účetnictví. Také se zde popisují jednotlivé metody kalkulace nákladů a charakterizuje se rostlinná a živočišná výroba.

Praktická část představuje Farmu Chvalšiny, která pro účely této práce byla ochotná poskytnout přístup k jejich účetnímu programu U64, aby ho bylo možné zhodnotit, určit výhody a nevýhody a navrhnout možnosti zlepšení. Poté se přímo popisuje program U64 a okrajově také program AG info, se kterým zootechnik firmy také často pracuje. Názorný příklad ukazuje vyplnění účetního dokladu v programu.

Závěr uvádí několik výhod a nevýhod programu, zhodnocuje ho a navrhuje možnosti zlepšení.

2 Literární přehled

Pro porozumění specifikům účetnictví v zemědělství je potřeba nejdříve pochopit základní pojmy, které jsou k této problematice potřeba. Proto první část literárního přehledu uvádí definici účetnictví a vysvětluje, jak důležité jsou účetní knihy a k čemu slouží. Další, rozsáhlejší kapitola se zaměřuje na zásoby, které jsou pro tuto práci nejdůležitější třídou rozvahy, popisuje jejich členění na materiál, nedokončenou výrobu, výrobky, mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny a zboží. Také vysvětluje způsoby oceňování zásob – v pořizovací ceně, reprodukční pořizovací cenou nebo vlastními náklady.

Podkapitola specifika zemědělství se zaměřuje na nejdůležitější odchylky zemědělského podniku od firem, které se zabývají nezemědělskou činností. Další podkapitoly rozebírají tyto a další odlišnosti ve vztahu k účetnictví, vysvětlují způsoby kalkulace nákladů v zemědělství a charakterizují rostlinnou a živočišnou výrobu, na které se zemědělská výroba dělí.

2.1 Definice účetnictví

V dnešní době účetnictví upravuje hned několik legislativ. Nejvýznamnější je zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu o účetnictví a české účetní standardy.

Existuje mnoho definic účetnictví, například Líbal (2014) říká, že „*podstatou účetnictví je sběr informací, ověření jejich správnosti a pravdivosti, zpracování informací, příprava srozumitelných podkladů – výkazů pro uživatele, kontrola a ověřování výstupů z účetnictví – výkazů*“.

„Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku (tedy všechny právnické a zapsané fyzické osoby) účtují v soustavě podvojného účetnictví o stavu a pohybu obchodního majetku a závazků, vlastního kapitálu, o nákladech, výnosech a zisku nebo ztrátě.“ (Skálová, 2019, s. 11)

Tyto právnické a fyzické osoby se nazývají účetními jednotkami, tedy jsou to osoby, které mají povinnost vést účetnictví za jednotlivá účetní období nebo se k tomu sami rozhodly. Účetním obdobím se dle zákona 563/1991 Sb., o účetnictví rozumí dvanáct po sobě jdoucích měsíců. Účetní období je tedy kalendářní nebo hospodářský rok podle uvážení účetní jednotky. (Skálová, 2019)

Od 1. ledna 2016 se účetní jednotky začaly členit na:

- mikro účetní jednotky,
- malé účetní jednotky,
- střední účetní jednotky,
- velké účetní jednotky. (Skálová, 2019)

Toto členění závisí na celkovém aktivu, ročnímu úhrnu čistého obratu a průměrnému počtu zaměstnanců. Podle toho, která z kritérií účetní jednotka splňuje, se zařadí do jedné z kategorií a plynou jí z toho rozdílné povinnosti v rozsahu vedení účetnictví, v rozsahu sestavení účetní závěrky atd. (Ryneš, 2019)

2.2 Účetní knihy

Účetní operace se zachycují do účetních knih kvůli přehlednosti a zabezpečení údajů proti jejich změně. Těmito knihami jsou:

- deník,
- hlavní kniha,
- knihy analytických účtů,
- knihy podrozvahových účtů. (Skálová, 2019)

V deníku se účetní případy zaznamenávají časově uspořádané podle jejich vzniku. Mělo by se tím zabránit dodatečným úpravám a vpisováním případů či údajů. Také se tím zajišťuje spojení mezi doklady a hlavní knihou. (Skálová, 2019)

V hlavní knize jsou uváděny syntetické účty a k nim věcně uspořádané účetní zápisy. Z hlavní knihy se získávají nejdůležitější informace o pohybu aktiv, pasiv, nákladů a výnosů v podniku. (Skálová, 2019)

„Peněžní částky v knihách analytických účtu musí odpovídat příslušným souhrnným peněžním částkám, obratu nebo zůstatkům syntetických účtů, k nimž se tyto knihy vedou.“ (Skálová, 2019, s. 30)

2.3 Zásoby

Jak bylo již zmíněno dříve, zásoby jsou pro tuto práci důležitým pojmem, a proto je potřeba jej vysvětlit detailněji než jiné. Další kapitoly uvádí definici, co přesně zásoby představují a jak se člení, dále se zaměřují na jejich oceňování a způsoby evidence.

2.3.1 Definice zásob

Legislativy, které upravují postupy účtování o zásobách, jsou zákon o účetnictví č. 563//1991 Sb. a vyhláška č. 500/2002 Sb.

Šrámková a Křivánková (2017) definují zásoby jako aktiva, která jsou:

- držena za účelem prodeje v běžném podnikání;
- ve výrobním procesu, určena na prodej;
- v podobě materiálu a podobně, který se spotřebuje ve výrobě nebo při poskytování služeb.

Podle Ryneše (2019) je to ale jejich jednorázová spotřeba během výroby, která je definuje.

Líbal (2014) říká, že „zásoby se vykazují v rozvaze na první pozici v oběžných aktivech. Důvodem je, že jsou z oběžných aktiv nejméně likvidní položkou“.

2.3.2 Členění zásob

Líbal (2014) člení zásoby na:

- materiál,
- nedokončenou výrobu,
- polotovary vlastní výroby,
- výrobky,
- mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny,
- zboží,
- poskytnuté zálohy a závdavky na zásoby.

Materiál

Do materiálu se zahrnují:

- suroviny,
- pomocné látky,
- náhradní díly,
- obaly,
- pokusná zvířata. (Skálová, 2019)

Nedokončená výroba a polotovary

Nedokončená výroba a polotovary představují produkty, které již nejsou materiálem, ale dosud nejsou ani výrobkem, nebo to jsou produkty, které jsou zaznamenávány odděleně a neprošly všemi procesy výroby. (Skálová, 2019)

Výrobky

Výrobky jsou výsledkem vlastní výroby a slouží k prodeji nebo ke spotřebě uvnitř účetní jednotky. (Chalupa et al., 2018)

Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny

Do skupiny mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny se zahrnují zvířata nakoupená i zvířata z vlastní produkce. Do zásob se zařazují mladá chovná zvířata, zvířata ve výkrmu, ryby, včelstva a podobně. (Ryneš, 2019)

Zboží

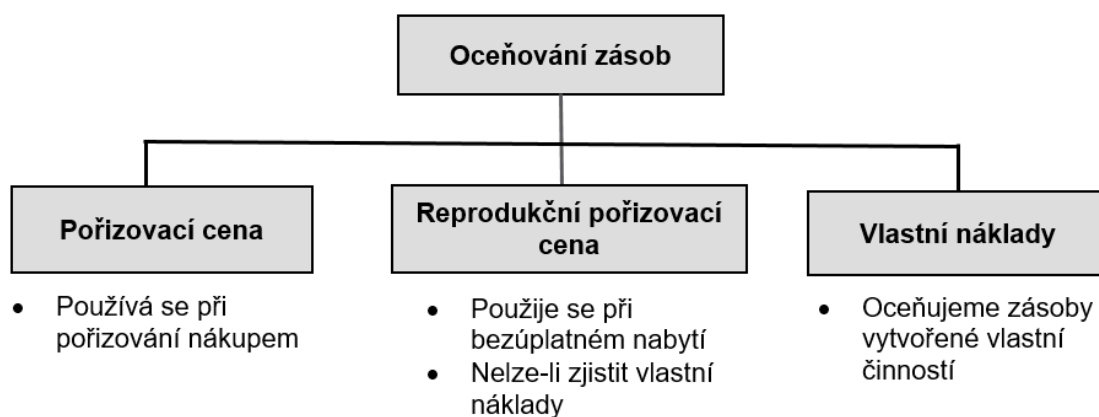
„Zbožím jsou movité věci nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Zbožím mohou být také zvířata vlastního chovu, která dospěla, byla aktivována a jsou určena k prodeji, s výjimkou jatečních zvířat. Zbožím jsou i výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Zbožím jsou též nemovitosti, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.“ (Skálová, 2019, s. 56)

2.3.3 Oceňování zásob

Zásoby se oceňují několika způsoby podle toho, jakým způsobem jsou zásoby nabyty. Jedná se o ocenění v pořizovací ceně, které je jedním z nejčastěji používaných způsobů ocenění zásob, dále o ocenění v reprodukční pořizovací ceně a ve vlastních nákladech.

Ryneš (2019) uvádí, že *„účetní jednotky oceňují majetek a závazky způsobem stanoveným zákonem o účetnictví.“* Způsoby oceňování zásob jsou znázorněny na obrázku č. 1 a více rozvedeny v dalších kapitolách.

Obrázek 1: Oceňování zásob

Zdroj: Líbal, 2014

Ocenění pořizovací cenou

Pořizovací cena je nejčastěji používaným způsobem ocenění zásob, protože se jí oceňují zásoby nakoupené. Zahrnuje cenu pořízení zásob, ale také vedlejší náklady, které se na pořízení těchto zásob vynaložily. Jedná se především o dopravu, clo, provize, pojistné atd. Do pořizovací ceny se naopak neřadí úroky z úvěrů, kurzové rozdíly, smluvní pokuty a úroky z prodlení. (Chalupa et al., 2018)

Ocenění reprodukční cenou

Tato metoda ocenění zásob je používána nejméně, protože se jí oceňují zásoby, které podnik získal bezúplatně, našel je apod. Tedy je to cena, za kterou by byl majetek nakoupen v době, kdy se o něm účtuje.

„Reprodukční pořizovací cenou oceňujeme:

- *zásoby získané bezúplatně,*
- *zvířata vlastního odchovu, pokud nejsou oceněna vlastními náklady,*
- *zásoby vlastní výroby v případě, kdy vlastní náklady jsou vyšší než reprodukční pořizovací cena,*
- *zásoby nově nalezené (tzv. přebytky zásob nalezené při inventarizaci zásob),*
- *odpad a zbytkové produkty vrácené z výroby či jiné činnosti.“ (Chalupa et al., 2018, s. 141)*

Ocenění vlastními náklady

Vlastními náklady se oceňují zásoby vlastní činnosti ve skutečné výši nebo na základě kalkulace. Vlastní náklady zahrnují přímé náklady a popřípadě také část nepřímých nákladů, které se k této činnosti vážou. Tyto náklady neobsahují náklady na prodej. (Chalupa et al., 2018)

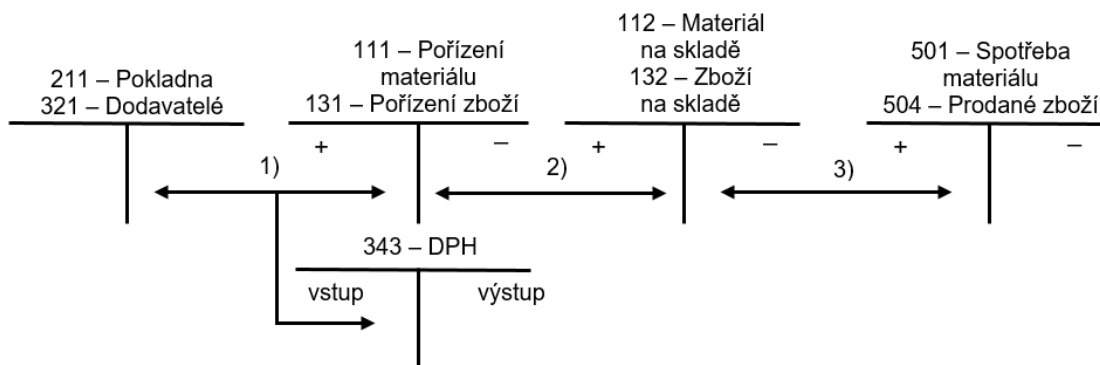
2.3.4 Způsoby evidence zásob

Rozlišují se dva způsoby účtování zásob – způsob A a B. Záleží na účetní jednotce, který způsob si stanoví.

Způsob A

Základem způsobu A je účtování zásob na rozvahovém účtu podle příjemek a výdejek a to průběžně (viz obrázek č. 2). Způsob A umožňuje mít přesný přehled o výši zásob a nákladech. Jedná se ale o způsob, který si žádá více práce, a proto je i dražší. Vhodnou výpočetní technikou je možné tuto pracnost minimalizovat. (Líbal, 2014)

Obrázek 2: Schéma účtování nakoupených zásob – způsob A

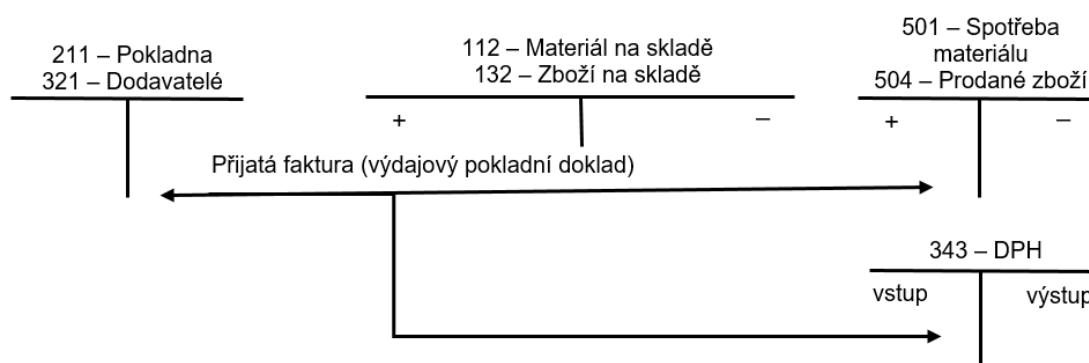
- 1) Nákup v hotovosti
- 2) Přeúčtování pořizovací ceny
- 3) Úbytek zásoby

Zdroj: Líbal, 2014

Způsob B

U způsobu B se účtují zásoby přímo do nákladů, tento způsob je znázorněn na obrázku č. 3. Příjmy a výdaje zásob jsou evidovány pouze na skladových kartách. Účtování přímo do nákladů je pro účetní jednotku méně náročné na práci a levnější, ale také méně přesné. (Líbal, 2014)

Obrázek 3: Schéma účtování nakoupených zásob – způsob B

Zdroj: Líbal, 2014

2.4 Specifika zemědělství

„Zemědělství má oproti ostatním sférám podnikatelské činnosti četná specifika, která se odrážejí v účetním zobrazení zemědělského podniku.“ (Dvořáková, 2017, s. 11)

Specifika zemědělství spočívají především v biologickém charakteru výroby, produkčním cyklu, malou flexibilitou vůči požadavkům trhu a závislostí na přírodních podmínkách. Tyto jednotlivé body jsou popsány v dalších podkapitolách.

2.4.1 Biologický charakter výroby

V průmyslu i obchodě je biologický charakter hlavním faktorem, který poskytuje ekonomický užitek, využití lidských dovedností, které umožňují využívat aktiva podniku, vyrábět, prodávat a vytvářet zisk. (Dvořáková, 2017)

V zemědělství jsou důležité hlavně přirozené biologické pochody, které se dějí v rostlinách a živočiších. Vlastností živé hmoty je schopnost růst, plodit, rozmnožovat se, a tím přinášet ekonomický užitek. Přirozená vlastnost rostlin a živočichů prostřednictvím přirozených biologických procesů zvyšovat svou účetní hodnotu a přinášet užitek je v zemědělství klíčová. (Dvořáková, 2017)

2.4.2 Produkční cyklus

Podle Dvořákové (2017) je doba reprodukce rostlin a zvířat dána biologickým řádem a není ji možné ve většině případů podstatným způsobem upravit. Produkční cyklus má pro většinu rostlin a živočichů dlouhodobý průběh, který se odehrává v rozmezí jednoho účetního období, ale v ojedinělých případech i v průběhu několika let.

Výrazně sezónní povahy je dlouhodobost výrobní etapy. Sezónnost přináší z ekonomického ohledu problém s nestejným průběhem peněžních toků a nároky na finanční zdroje, které překonají období, v nichž nenastává prodej produkce, ale dochází pouze k výdajům. (Dvořáková, 2017)

2.4.3 Malá flexibilita vůči požadavkům trhu

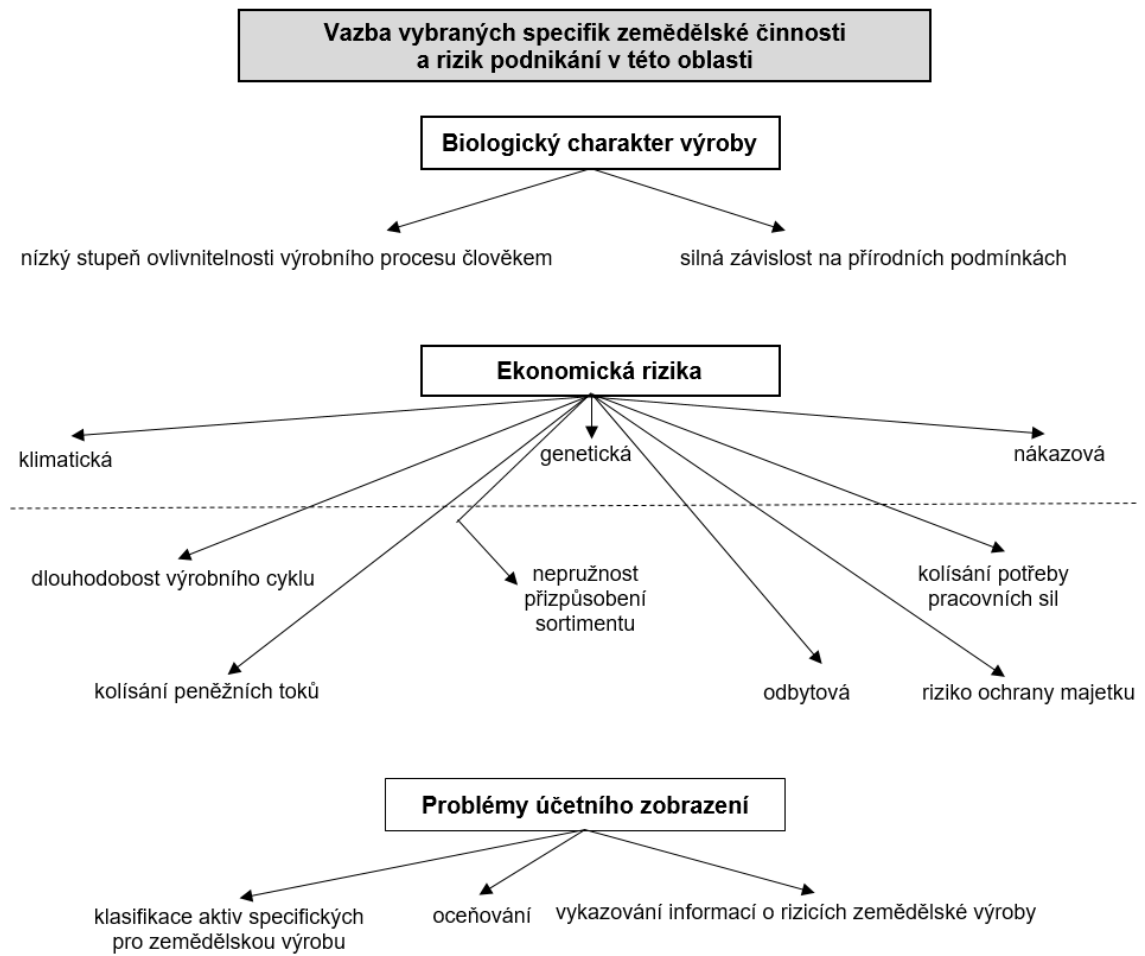
Potřeby trhu se mění v poměrně krátkém období, ale kvůli dlouhému produkčnímu procesu a jeho ne zcela praktickému přerušení se zemědělské výrobě nedaří dostatečně rychle odpovědět na tyto změny. Zemědělské podniky často musejí přejít období se ztrátou a věřit, že v budoucnosti bude díky vyšší poptávce vývoj tržních cen lepší. (Dvořáková, 2017)

2.4.4 Závislost na přírodních podmínkách

Zvířata i rostliny jsou silně vázané na přírodní podmínky. Klimatické podmínky, nadmořská výška a kvalita půdy jsou důležité faktory, které mohou ovlivnit zemědělskou výrobu. Živočišná výroba závisí na kvalitě půdy nepřímo prostřednictvím rostlinných krmiv, která si může podnik pěstovat pro vlastní potřebu. (Dvořáková, 2017)

Obrázek č. 4 zobrazuje shrnutí specifík zemědělské činnosti.

Obrázek 4: Vazba vybraných specifik zemědělské činnosti a rizik podnikání v této oblasti

Zdroj: Dvořáková, 2017, s. 16

2.5 Specifika účetnictví v zemědělství

V zemědělských podnicích se eviduje řada aktiv (budovy, stroje atd.), která mají stejné způsoby využití i funkce jako v nezemědělských podnicích. Aktiva, která jsou pro zemědělství specifická, jsou především zvířata a rostliny, která mohou být předmětem, ale i výsledkem zemědělské činnosti. Také pozemky mají pro podnik zaměřený na zemědělskou činnost velký význam. (Dvořáková, 2017)

Dle Dvořákové (2017) vychází klasifikace a oceňování zvířat a rostlin z užitků, které přinášejí. Tyto užitky se dělí na:

- užitky těsně spjaté se zemědělskou činností a
- užitky, které se zemědělskou činností spjaty nejsou.

Užitky těsně spjaté se zemědělstvím mají převážně dlouhodobé efekty. Jedná se hlavně o plození dalších generací zvířat a rostlin a užitek získávaný v průběhu biologického života aktiv umožněný schopností regenerace živých organismů. Jednorázového efektu se docílí až po skončení produkčního cyklu – prodej živého zvířete či rostliny nebo užitek, který biologické aktivum přinese po skončení biologického života. (Dvořáková, 2017)

Užitky, které se zemědělstvím nejsou úzce spjaté, zahrnují zejména užitek z využívání biologických aktiv k pracovní činnosti, užitek ze sportovních a terapeutických aktivit a ostraha majetku. (Dvořáková, 2017)

Podle Dvořákové (2017) vychází klasifikace biologických aktiv zejména z rozdělení užitků, které jsou hlavním motivem k zemědělské činnosti. V tabulce č. 1 je znázorněno, jakým způsobem užitky třídí jednotlivá biologická aktiva na dlouhodobá a oběžná.

Tabulka 1: Klasifikace biologických aktiv

Dlouhodobá aktiva	Živočišná výroba dospělá zvířata – základní stáda, dospělá zvířata k hospodářskému užívání
	Rostlinná výroba trvalé porosty
Oběžná aktiva	Živočišná výroba mladá zvířata a dospělá chovná zvířata nezařazená do dlouhodobých aktiv
	Rostlinná výroba nedokončená rostlinná výroba

Zdroj: Dvořáková, 2017

2.6 Kalkulace nákladů

Dle Poláčkové (2010) je kalkulace vlastních nákladů postup, během kterého se zjišťují vlastní náklady na jednu jednotku výrobku.

Existují dva druhy kalkulací:

- a) kalkulace předběžná, při které se berou v úvahu předpoklady o nákladech na produkci,
- b) kalkulace výsledná, při které se zjišťují skutečné vlastní náklady na jednotku výrobku. (Poláčková, 2010)

„Metodou kalkulace (kalkulační metodou) se rozumí způsob zjištění vlastních nákladů kalkulační jednotice. V kalkulaci vlastních nákladů se vždy staví do vzájemného poměru na jedné straně náklady vynaložené na určitou produkci a na druhé straně množství vyrobené produkce.“ (Poláčková, 2010, s. 9)

V tabulce č. 2 jsou uvedeny druhy kalkulací ve sdružené a nesdružené výrobě.

Tabulka 2: Kalkulační metody podle druhu výroby

ve výrobě sdružené	ve výrobě nesdružené
metoda odečítací (zůstatková)	-
metoda rozčítací	metoda rozčítací
kombinace metody odečítací a rozčítací	-
-	metoda dělením
-	metoda zakázková

Zdroj: Poláčková, 2010

2.6.1 Metoda odečítací

Metoda odečítací spočívá v určení, jaký z výrobků, které jsou evidovány souhrnně, bude výrobkem hlavním a výrobkem vedlejším. Do kalkulace vstupuje jen výrobek hlavní. Tato metoda se nejčastěji používá u kalkulace obilovin, krmné řepy, dojníc a mladých zvířat a zvířat ve výkrmu. (Poláčková, 2010)

2.6.2 Metoda rozčítací

Metoda rozčítací se zakládá na tom, že se sdružené výkony podniku nerozdělují na hlavní a vedlejší, ale pokládají se za stejné. Pomocí rozčítacích základů se sdružené vlastní náklady rozdělují na jednotlivé výkony podniku. (Poláčková, 2010)

2.6.3 Kombinace metody odečítací a rozčítací

Jedná se o metodu, v níž se jeden nebo více výrobků ze sdružených výrobků podniku označí jako hlavní a zbylé jako vedlejší, poté se vnitropodnikovými cenami ocení výrobky vedlejší a tato částka se odečte od celkových vlastních nákladů příslušného sdruženého výkonu. Jako poslední krok se provede rozdělení zbývajících nákladů na sdružené hlavní výkony pomocí rozčítacích základů. (Poláčková, 2010)

2.6.4 Metoda dělením

Metoda dělením je jednou z nejjednodušších metod. Používá se v případě, kdy podnik vyrábí pouze jeden druh výrobku. Pokud se vydělí celkové náklady na nesdružený výkon počtem kalkulačních jednic, dostanou se vlastní náklady kalkulační jednice. (Poláčková, 2010)

2.6.5 Metoda zakázková

Pokud výrobním procesem vznikne pouze jeden výrobek nebo jedna práce (tzn. jedna jednotka výkonu), aplikuje se metoda zakázková. (Poláčková, 2010)

2.7 Rostlinná výroba

Rostlinná výroba je specifická především klasifikací oběžných a dlouhodobých aktiv. Hospodářský rok se nerovná kalendářnímu roku, a proto je klasifikace této výroby značně obtížná. (Dvořáková, 2017)

V rostlinné výrobě se rostliny člení na jednoleté nebo dvouleté, které jsou sledovány v zásobách, a lesní porosty a trvalé porosty ovocných stromů a keřů, které se v účetnictví účtují v dlouhodobých aktivech. Následující tabulka zachycuje toto členění i s účty, na které se jednotlivé klasifikace rostlin účtují.

Tabulka 3: Sledování rostlinné výroby v účetním systému

Klasifikace rostlin		Sledování v účetnictví	
Jednoleté nebo dvouleté rostliny	Sklizeň celé rostliny	Zásoby	<i>121 – Nedokončená výroba</i> V analytické evidenci rozčleněno na sklizeň v běžném období a sklizeň období příštích.
Lesní porost	Sklizeň dřevní hmoty, mízy a další užitky	Dlouhodobá aktiva	<i>031 – Pozemky</i> V ČR jsou sledovány v účetnictví lesní porosty, pouze pokud jsou nakoupeny – v případě nákupu lesa je hodnota lesa evidována v rámci účtu pozemky (společně s hodnotou pozemku).
Trvalé porosty ovocných stromů a keřů	Sklizeň (plodů, květů, listů, větví)	Dlouhodobá aktiva	<i>025 – Pěstitelské celky trvalých porostů</i>

Zdroj: Dvořáková, 2017

2.7.1 Oběžná aktiva

Rostliny, které se neřadí do dlouhodobých aktiv, jsou evidovány v zásobách na účtu *121 – Nedokončená výroba*. (Dvořáková, 2017)

Ocenění

„Nedokončená výroba se zachycuje a oceňuje narůstajícím způsobem na bázi skutečných vlastních nákladů, které jsou vynakládány v souvislosti s pěstováním plodin. Do nákladů na příslušnou rostlinu se obecně zahrnují všechny náklady na pěstování. Skutečné vlastní náklady tedy zahrnují přímé výrobní náklady na pěstování plodiny a podíl výrobní režie.“ (Dvořáková, 2017, s. 65)

Tabulka č. 4 zachycuje kalkulační vzorec pro rostlinnou výrobu.

Tabulka 4: Kalkulační vzorec

Položky kalkulačního vzorce
1. Nakoupená osiva a sadba
2. Vlastní osiva a sadba
3. Nakoupená hnojiva
4. Vlastní hnojiva
5. Prostředky ochrany rostlin
6. Ostatní přímý materiál
7. Ostatní přímé náklady a služby
8. Mzdové náklady
9. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
10. Náklady pomocných činností
11. Výrobní režie
12. Správní režie
13. Náklady celkem

Zdroj: Poláčková, 2010

Při kalkulaci skutečných vlastních nákladů ve výrobě, kde vzniká jen jeden výrobek (tzv. nesdružená výroba), jsou nejčastěji používanými metodami kalkulace dělením či kalkulace přírážková. Při použití těchto metod se může jako rozvrhová základna použít přímý materiál, přímé mzdy a také výměru plochy pěstování. Kalkulace odčítací a rozčítací je použita při sdružené výrobě, kterou rostlinná výroba nejčastěji je. (Dvořáková, 2017)

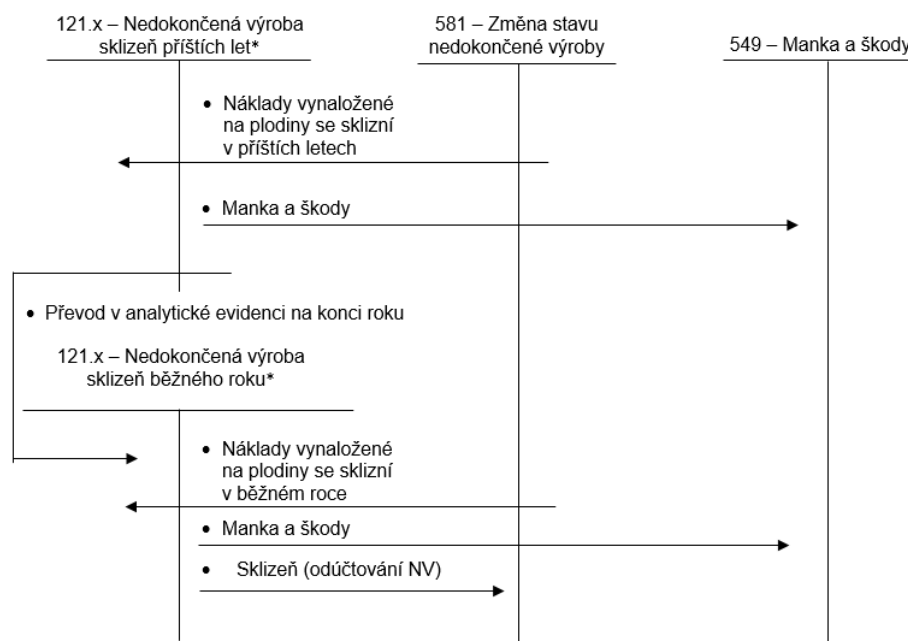
Účtování

Jak je již zmíněno výše, pěstované rostlinné kultury patřící do oběžných aktiv jsou evidovány na účtu *121 – Nedokončená výroba*.

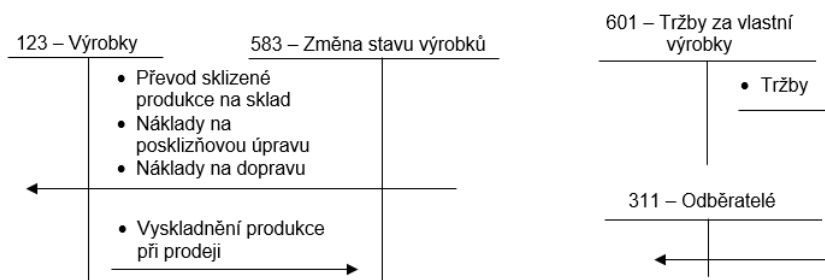
Přímé náklady, které jsou součástí ocenění nedokončené rostlinné výroby, se účtují narůstajícím způsobem na účet *121 – Nedokončená výroba* souvztažně s účtem *581 – Změna stavu nedokončené výroby*. Nedokončená výroba se v okamžiku sklizně zaúčtuje na vrub účtu *581 – Změna stavu nedokončené výroby*, ocení se a převezme na sklad. (Dvořáková, 2017)

Na obrázku č. 5 je graficky znázorněné schéma účtování rostlinné výroby.

Obrázek 5: Schéma účtování nedokončené rostlinné výroby

* Analytický účet

Zdroj: Dvořáková, 2017

2.7.2 Dlouhodobá aktiva

V dlouhodobých aktivech se evidují:

- trvalé porosty ovocných stromů a keřů,
- lesní porost.

Trvalé porosty ovocných stromů a keřů

Na účet 025 – *Pěstitelské celky trvalých porostů* evidujeme dva druhy majetku – ovocné stromy, ovocné keře a trvalý porost vinic a chmelnic bez nosných konstrukcí. (Líbal, 2014)

Jako dlouhodobé aktivum jsou samostatně sledovány jen ovocné stromy či keře, které mají dobu plodnosti delší než jeden rok a výsadba splňuje minimální parametry rozlohy a hustoty osázení. (Dvořáková, 2017)

Dvořáková (2017) říká, že „pokud účetní jednotka zakoupí v rámci pozemku také ovocné stromy či keře, které nesplňují dané parametry minimální výměry či hustoty osázení, neodděluje se hodnota tohoto porostu od hodnoty pozemku“.

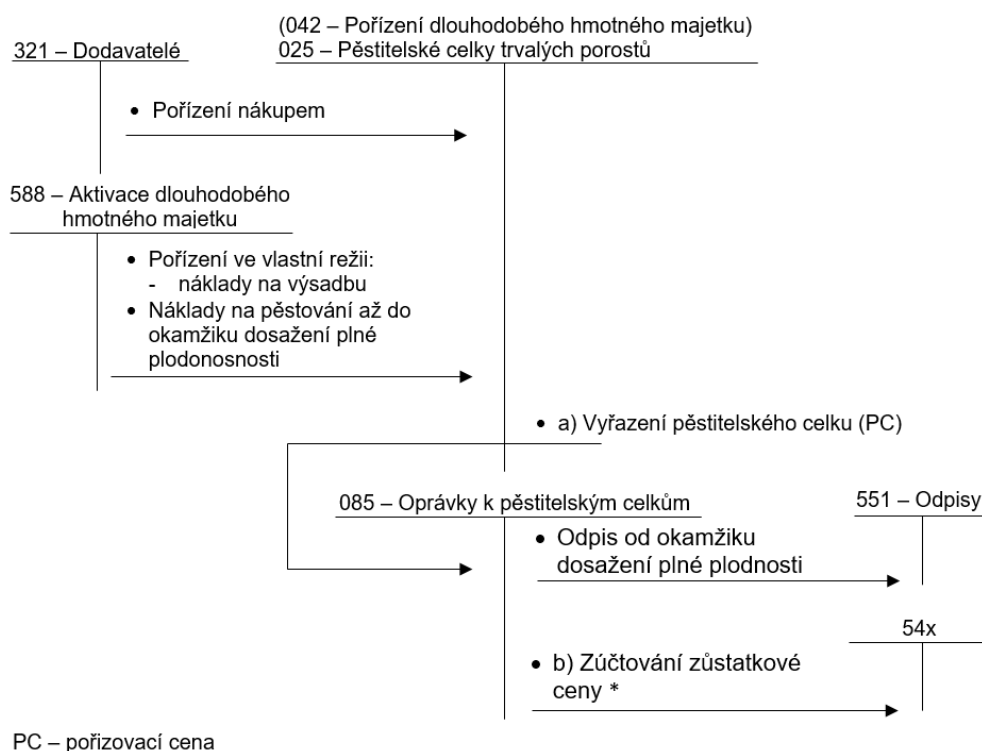
Ocenění nakoupeného trvalého porostu probíhá v pořizovací ceně a vedlejších pořizovacích nákladech, ve výši přímých nákladů se oceňuje pořízení trvalého porostu ve vlastní režii. (Dvořáková, 2017)

Pokud se účtuje o pořízení trvalých porostů, obvykle se účet 042 – Pořízení dlouhodobého majetku nepoužívá, je však možné tento účet do účtování trvalých porostů zahrnout. Na účtu 025 – Pěstitelské celky trvalých porostů se zachycují sady ovocných stromů a keřů, které jsou evidovány v dlouhodobých aktivech. Na tomto účtu je vedena pouze hodnota biologické části, ostatní výdaje, které se vynaložily na pořízení trvalých porostů, jsou evidovány na účtu 021 – Stavby. (Dvořáková, 2017)

Odpisy pěstitelských celků trvalých porostů jsou zaznamenávány na účtu 085 – Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů a případné zničení trvalého porostu je zanášeno na nákladový účet 549 – Manka a škody, na který se účtuje pouze zůstatková cena trvalého porostu. (Dvořáková, 2017)

Účtování o trvalých porostech je znázorněn na obrázku č. 6.

Obrázek 6: Schéma účtování pěstitelských celků trvalých porostů

Zdroj: Dvořáková, 2017

Lesní porost

Specifické je zachycení lesních porostů, protože pokud se les zakoupí s pozemkem, neodděluje se jeho hodnota od hodnoty pozemku. (Dvořáková, 2017)

Podle Dvořákové (2017) jsou náklady, které vzniknou vysázením lesa ve vlastní režii, obsaženy v nákladech běžného období a neaktivují se. To znamená, že les není v účetnictví vůbec zaznamenáván.

„Pokud je les vytěžován, je do nákladů tvořena rezerva na obnovu lesa. Tato rezerva je dle ZoR daňově uznatelná a vytvářejí ji účetní jednotky povinně podle lesního zákona k obnově vytěžených lesních porostů, ve výši nákladů naložených na obnovu vytěžených lesních porostů.“ (Dvořáková, 2017, s. 78)

2.8 Živočišná výroba

Specifikum, o kterém se v zemědělském podniku účtuje a které je pro tento podnik nejnepřítější, je účtování o zvířatech. Zvířata jsou velice důležité aktivum především v podniku zaměřeném na živočišnou výrobu. Mohou být jak oběžným aktivem, tak i dlouhodobým. (Dvořáková, 2017)

Tabulka č. 5 uvádí, podle jakých hledisek se zvířata člení do zásob a do dlouhodobých aktiv. Všechna mladá zvířata jsou vedena v rámci zásob, zatímco dospělá zvířata, která jsou určena k chovu, jsou sledována jako dlouhodobé aktivum. Zvířata, která žijí po dobu delší než jeden rok nebo překročila hranici pořizovací ceny určenou účetní jednotkou, jsou zaznamenávána vždy jako dlouhodobý hmotný majetek. (Dvořáková, 2017)

Tabulka 5: Sledování zvířat v účetním systému

Klasifikace zvířat		Sledování v účetnictví	
Mladá zvířata	k budoucímu hospodářskému užití	Zásoby	124 – Zvířata
Dospělá zvířata	chovná a užitková zvířata, která ponесou užitek po dobu delší než jeden rok a jejichž pořizovací cena (náklady) nepřesáhnou cenovou hranici určenou účetní jednotkou		124 – Zvířata
	jateční (ve výkrmu)		124 – Zvířata
	k prodeji u obchodníka		132 – Zboží
	pokusná		112 – Materiál
	chovná a užitková zvířata, která ponесou užitek po dobu delší než jeden rok a jejichž pořizovací cena (náklady) přesáhne cenovou hranici určenou účetní jednotkou	Dlouhodobá aktiva	026 – Dospělá zvířata v dlouhodobém majetku

Zdroj: Dvořáková, 2017

2.8.1 Oběžná aktiva

„Zvířata a jejich skupiny včetně jatečných zvířat jsou vykazována v rozvaze v části zásob, a to v položce „C.I.4.Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny“, pokud nejsou vykazována v položce „B.II.4.2. Dospělá zvířata a jejich skupiny“, v části dlouhodobého majetku v rozvaze.

Zvířata jsou v rámci zásob dále vykazována v položkách:

- „C.I.1. Materiál“ (pokusná zvířata),
- „C.I.3.2. Zboží (zvířata vlastního chovu, která dospěla, byla aktivována a jsou určena k prodeji s výjimkou jatečných zvířat).“ (Chalupa et al., 2018, s. 141)

Ocenění

Podle Dvořákové (2017) jsou v živočišné výrobě kalkulovány:

- vlastní náklady vynaložené na chovaná mladá zvířata – příchovky a přírůstky,
- ve skupině zvířat průměrné vlastní náklady skupinových aktiv,
- vlastní náklady zemědělských výrobků.

Všechny uvedené předměty kalkulace jsou vzájemně propojené, proto i systém kalkulací bude propojen mnoha vztahy. Kalkulace budou v následujícím pořadí:

- kalkulace vlastních nákladů příchovků a přírůstků,
- kalkulace jednotlivých nebo skupinových biologických aktiv. (Dvořáková, 2017)

V tabulce č. 6 je uveden vzorec pro kalkulaci v živočišné výrobě.

Tabulka 6: Kalkulační vzorec

Položky kalkulačního vzorce
1. Nakoupená krmiva a steliva
2. Vlastí krmiva a steliva
3. Léčiva a desinfekční přípravky
4. Ostatní přímý materiál
5. Ostatní přímé náklady a služby
6. Mzdové a ostatní osobní náklady
7. Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
8. Odpisy dospělých zvířat
9. Náklady pomocných činností
10. Výrobní režie
11. Správní režie
12. Náklady celkem

Zdroj: Poláčková, 2010

Oceňování příchovků a přírůstků

Dvořáková (2010) uvádí, že příchovek je narozené mládě, kdežto přírůstek je přibírání zvířete na váze, čímž se zvyšuje jeho cena.

Ocenění příchovků ve vlastních nákladech výroby je obtížně zjistitelné, proto většina zemědělských podniků dává přednost ocenění reprodukční pořizovací cenou, tedy cenou, za kterou bychom mohli mládě koupit v současnosti na trhu. Problém ale nastává také s touto cenou. Na trhu jsou obvykle prodávána jen mláďata po odstavu, proto je obtížné ocenit právě narozená mláďata. Tento problém se řeší upravenými tržními cenami již odstavených mláďat. (Dvořáková, 2017)

Růst hodnoty zvířete, tzn. růst, přibírání na váze, je oceňován náklady, které jsou spojené s tímto zvířetem, prostřednictvím přírůstků. Přírůstky dělíme na přírůstky hmotnostní a přírůstky vzrůstové. (Dvořáková, 2017)

Podle Dvořákové (2017) jsou „*hmotnostní přírůstky kalkulovány:*

- *u zvířat ve výkrmu,*
- *u mladých prasat k chovu až do zapuštění prasníc (které je obvykle okamžikem přeřazení do dlouhodobých aktiv),*

- u mladého skotu až do pátého měsíce březosti jalovice či do dosažení dospělosti býků“.

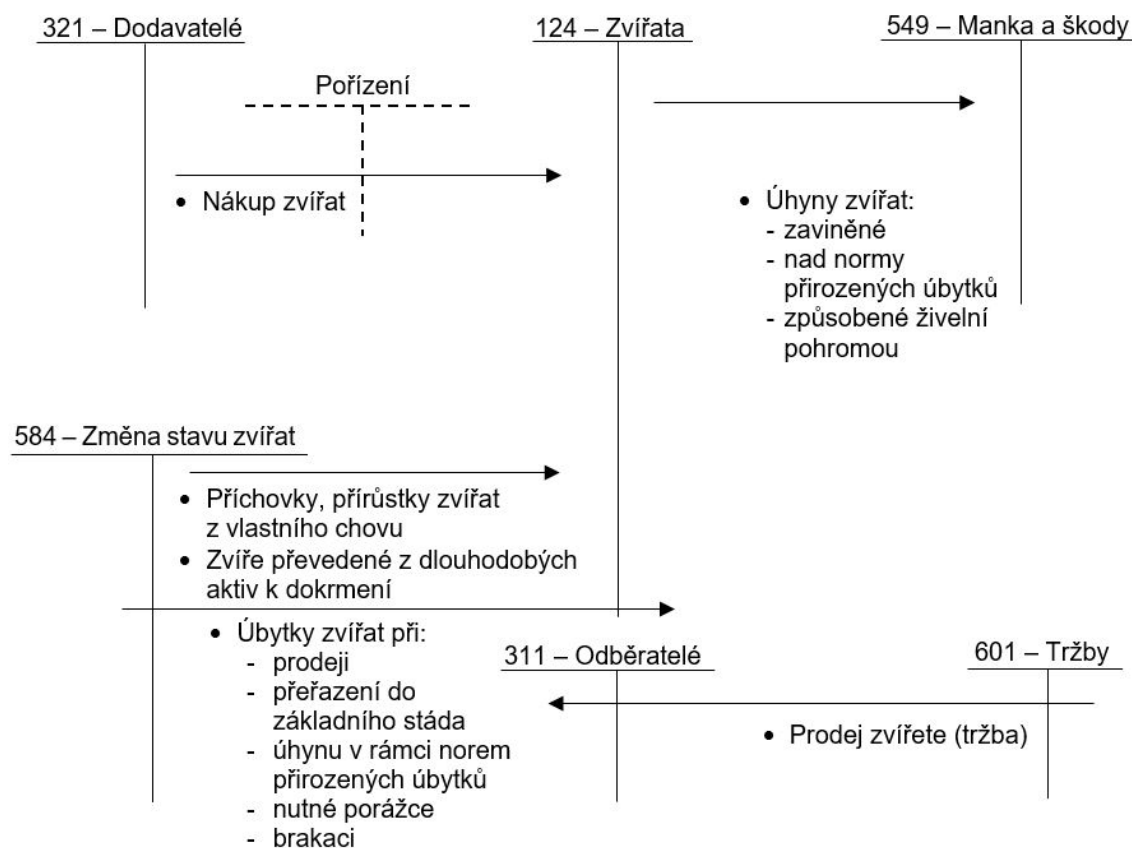
Vzhledem k vzrůstovým přírůstkům jsou kalkulována ostatní mladá zvířata.

Účtování

Zvířata v oběžných aktivech jsou vedena na účtu 124 – Zvířata. Na vrub tohoto účtu se účtují nákupy zvířat, příchovky a přírůstky. Ve prospěch účtu se evidují úbytky zvířat. Tyto příchovky, přírůstky a úbytky zvířat jsou účtovány proti účtu 584 – Změna stavu zvířat. Úhyn mladého zvířete se eviduje buď v rámci normy, nebo nad normu – na vrub účtu 549 – Manka a škody. (Dvořáková, 2017)

Na obrázku č. 7 jsou znázorněny transakce týkající se účtování zvířat v oběžném majetku.

Obrázek 7: Základní schéma účtování zvířat v oběžném aktivu

Zdroj: Dvořáková, 2017

2.8.2 Dlouhodobá aktiva

Za dlouhodobý hmotný majetek jsou zvířata a jejich skupiny považována, jestliže je jejich doba životnosti delší než jeden rok a jejich ocenění nepřekročilo hodnotu určenou účetní jednotkou. (Chalupa et al., 2018)

Pokud se pořídí zvíře z vlastního chovu, jedná se o převedení z jedné skupiny aktiv do jiné. Ocenění takového zvířete vychází z ocenění příchovku, hodnoty následných přírůstků a případných externích nákladů (např. veterinární kontrola, přeprava). (Dvořáková, 2017)

Zvířata, která jsou zařazena v dlouhodobém majetku, se odepisují. Dobu životnosti si stanoví účetní jednotka sama. Zvířata se mohou odepisovat individuálně nebo skupinově. (Dvořáková, 2017)

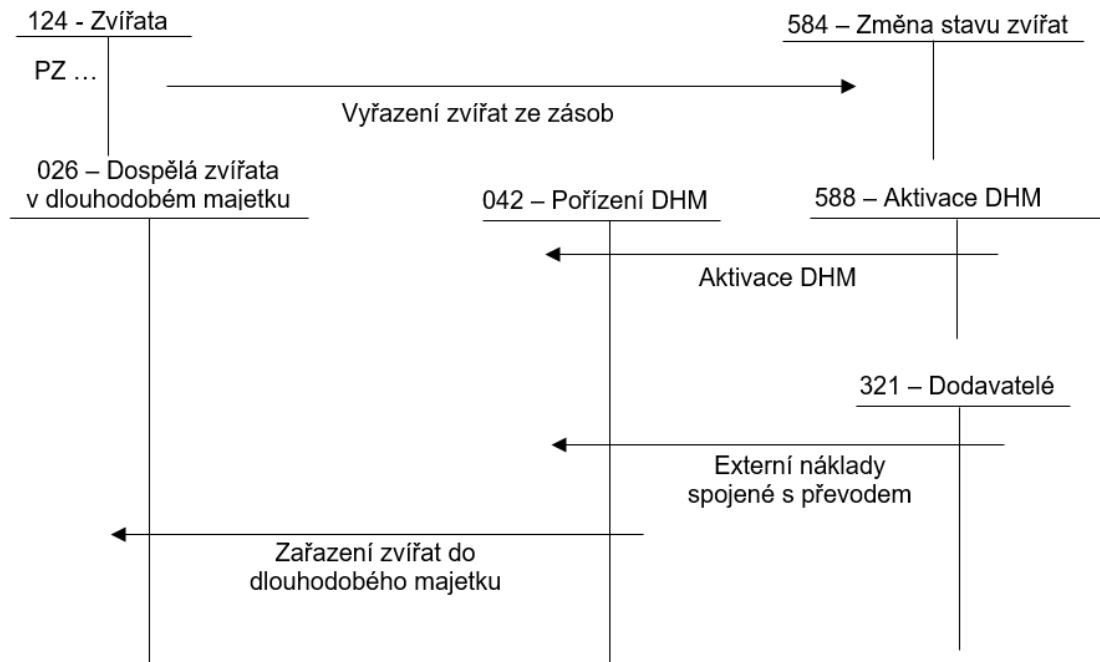
Individuálně se odepisují převážně tažná zvířata, dostihoví a plemenní koně. Individuální odpisování je vhodné zejména pro malé chovy, pro velkochovy by mohlo být obtížné uplatnit individuální odpis. Proto se ve velkochovech používá odpisování skupinové. Daňové odpisy zvířat jsou regulovány zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. (Dvořáková, 2017)

Zvířata základního stáda jsou evidována na účtu *026 – Dospělá zvířata a jejich skupiny*. Tato zvířata se nejčastěji pořizují nákupem nebo převodem z vlastního chovu. Úbytky zvířat lze rozdělit na úhyn zaviněný a nezaviněný, ty se účtují na vrub účtu *549 – Manka a škody*, prodej a přerazení zvířete do oběžných aktiv se účtuje na účet *124 - Zvířata*. (Dvořáková, 2017)

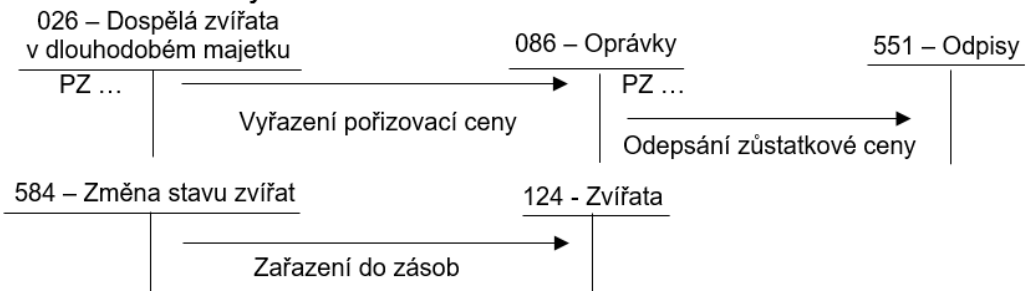
Na obrázku č. 8 jsou zobrazeny vybrané transakce účtování dlouhodobých aktiv.

Obrázek 8: Schéma účtování zvířat v dlouhodobých aktivech

Pořízení zvířete základního stáda z vlastního chovu

Přeražení zvířat do výkrmu

Zdroj: Dvořáková, 2017

3 Metodika

Cíl bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat specifika účetnictví v zemědělském podniku se zaměřením na zásoby, vyhodnotit účetní program používaný ve vybraném zemědělském podniku a v závěru navrhnout možnosti zlepšení v rámci automatizovaného zpracování účetnictví v zemědělství.

Zdroje informací

V literární rešerši je shrnuto, jaká specifika zemědělské podniky mají vzhledem k ostatním nezemědělským podnikům, ale také vzhledem k účetnictví. Je zde přiblížen také samotný pojem účetnictví, zásoby a kalkulace nákladů. Závěr teoretické části je zaměřen na vysvětlení a rozdělení živočišné a rostlinné výroby.

Zemědělský podnik a účetní program

Pro tuto bakalářskou práci je vybraným zemědělským podnikem Farma Chvalšiny s. r. o., která se zabývá živočišnou i rostlinnou výrobou a poskytla mi veškeré potřebné informace ke zpracování této práce.

Zaměstnanci podniku zpracovávají data v účetním programu U64, který pro ně vytvořil jejich daňový poradce. Praktická část je zaměřena převážně na představení programu U64, účtování zásob v tomto programu a zaúčtování konkrétního účetního případu.

Metody použité k získání informací

- popis účetního programu,
- analýza účetního programu,
- příklady účtování v programu,
- vyhodnocení informací a následné porovnání výhod a nevýhod programu,
- návrh zlepšení programu.

4 Zemědělský podnik

Vybraným zemědělským podnikem je Farma Chvalšiny s. r. o., která se zaměřuje na živočišnou výrobu a výrobu elektřiny. Tento podnik byl založen 15. září 1993 po privatizaci Státního podniku Kájov, kdy začal obhospodařovat 600 ha půdy. Původně měla farma čtyři kraviny a zabývala se chovem skotu s tržní produkcí mléka. V roce 2005 dojné krávy prodali a začali chovat masné. Také zatravnili 250 ha orné půdy, důvodem byla špatná poloha farmy pro rostlinnou výrobu.

V dnešní době farma vlastní 1 100 ha půdy a je rozdělena na dvě střediska – Tichá a Chvalšiny. Středisko Tichá bylo v roce 2001 zařazeno do ekologického režimu, středisko Chvalšiny až o čtyři roky později. Všechny pozemky jsou zatravněny a chovaná zvířata krmena senáží a senem vlastní výroby.

Podnik dále pronajímá 22 bytů ve třech bytových domech, které dříve získal díky privatizaci. Tři z těchto bytů jsou vyhrazeny pro zaměstnance farmy. V roce 2010 firma vybudovala na střechách boxových stájí fotovoltaické panely. Všechna elektrická energie z těchto panelů je na prodej, sám podnik si část energie odkupuje.

Sídlo firmy je ve Chvalšínách, kde využívá vlastní dílny a administrativní budovu. Základní kapitál podniku činí 1 043 000 Kč, na kterém se podílí tři společníci se vklady 963 000 Kč, 20 000 Kč a 60 000 Kč. Ve firmě působí dva jednatelé, kteří jednají vždy a ve všech věcech společně, a dvanáct zaměstnanců.

5 Účetní programy

Farma Chvalšiny zpracovává své agendy v programu U64 a v program AG info. Pro tento podnik je program U64 vytvořen na míru od daňového poradce firmy panem inženýrem Jiřím Tinkou, který tento program vlastní a spravuje. Zpracovávají se v něm všechny agendy kromě evidence zvířat, která je vedena v programu AG info.

5.1 Program AG info

V programu AG info se vede pouze evidence zvířat, jedná se o detailnější přehled. Spravují se zde záznamy o každém teleti, jalovici, krávě i býkovi, které podnik vlastní. Také se zde zadávají všechny pohyby spojené se zvířaty podniku – například pokud se jalovice otelí, musí se to do evidence zapsat. V tomto programu se neúčtují žádné účetní případy, jde jen o evidenci zvířat, kterou program U64 není schopen zpracovat.

Každému nově narozenému teleti je přiřazena ušní známka s číslem, pod kterým je tele vedeno v Českomoravské společnosti chovatelů (ČMSCH), tj. ústřední evidence hospodářských zvířat. Každá firma má v ústřední evidenci své číslo hospodářství, jedná se o dvě písmena označující zemi původu (pro Českou republiku se používá CZ) a až dvanáctimístné číslo označující podnik.

Do této evidence je povinnost nahlásit všechny pohyby spojené s životem skotu – právě tyto kroky prochází přes program AG info. Tento program ale nevyužívají pouze podniky, které se zabývají chovem skotu, koní a dalších hospodářských zvířat, ale také jatka, která zvířata poráží.

Pokud se společnost rozhodne, že je kráva určena na porážku, musí tuto skutečnost do programu AG info zadat, z jejích evidence se tedy kráva vyřadí, ale do svého hospodářství si ji musí vložit jatka. Poté, co se tyto úkony provedou a v ústřední evidenci se spojí, se kráva automaticky z hospodářství jatek odstraní.

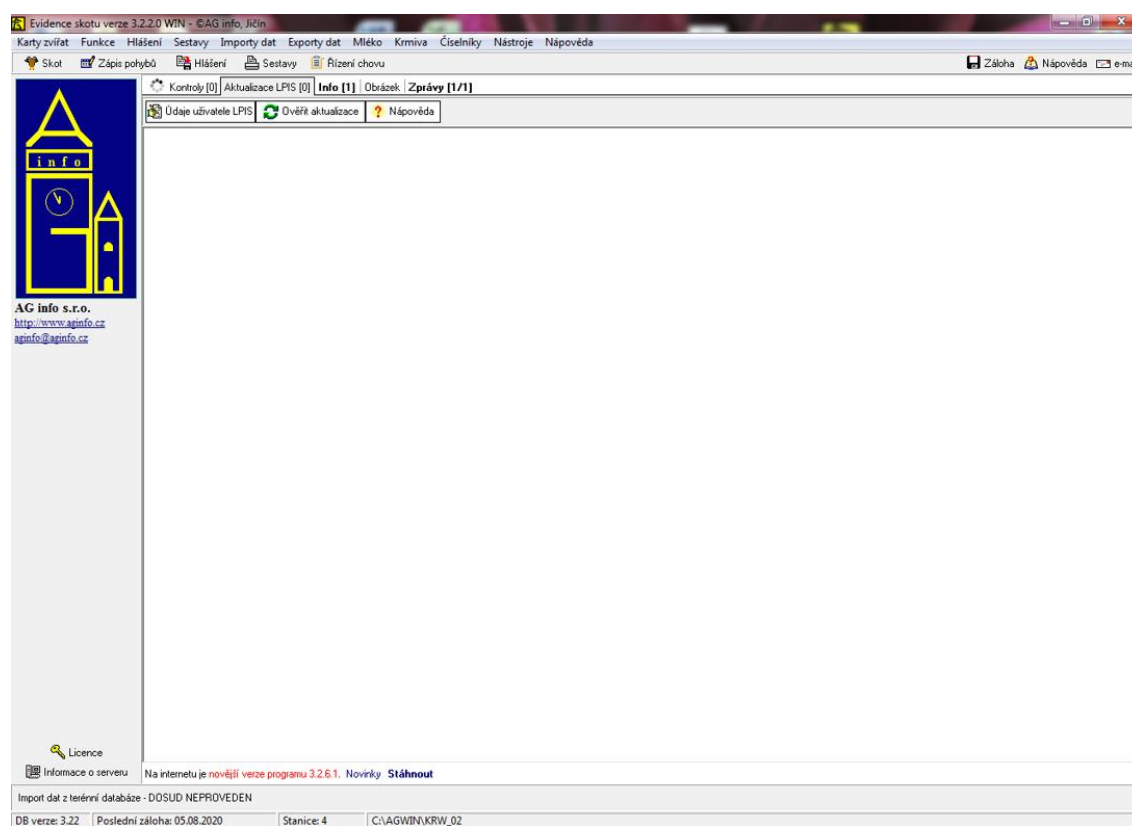
Do tohoto programu se vše zadává ručně, např. pokud se z jalovice stane kráva, tak se tato jalovice musí vyřadit z kategorie mladý skot a ručně převést do kategorie krávy.

Na obrázku č. 9 je zobrazen úvod programu AG info. Z tohoto úvodu se lze prokliknout do karet zvířat (obrázek č. 10) a také do hlášení, která se posílají do ústřední evidence hospodářských zvířat. Na obrázku č. 11 jsou tato hlášení zobrazena. Pod dávkou č. 1764

je vedeno narození dvou jaloviček – narození zvířete se musí do evidence nahlásit do dvou dnů od narození.

Kartu zvířete musí podnik vést také v papírové podobě, v příloze č. 1 je tato karta zobrazena. Na této kartě se uvádí číslo ušní známky, datum narození, informace o matce, otci a otce matky, dále pohlaví a seznam telat, které kráva porodila – čísla jejich ušních známek a data narození. Z druhé strany se zapisuje zdravotní stav, vakcinace a všechna místa, na která byla kráva během svého života přemístěna. Pokud se zvíře prodá novému majiteli, karta se spolu se zvířetem odevzdává také.

Obrázek 9: Úvod programu AG info

Zdroj: *Farma Chvalšiny*

Obrázek 10: Karty zvířat v programu AG info

T - telata
K - krávy
B - býci

číslo ušní známky

pohlaví

Výběr	KódZ	Identif. číslo	Kód	Dat. narod.	Pohl.	Kateg.	Skup.	Číslo čipu	Ve stavu	Dat. označení	Hosp.	Stáj	Sekc.	Př. VJ	VDJ	Poznámka	Akt.	"pastva"
☐	CZ	000000000	031	13.5.2013	B	101110	T		X						1			A
☐	CZ	000000000	931	8.7.2014	J	101110	T		X						1			A
☐	CZ	000004295	242	16.10.1992	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000004797	242	21.1.1993	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000006862	317	1.2.1997	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000007809	242	16.12.1994	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000007955	242	16.12.1994	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000007939	242	18.8.1995	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000007972	242	5.2.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000007976	242	13.3.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000007980	242	2.4.1996	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000008044	242	26.9.1995	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000008076	242	15.12.1995	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000010450	031	26.2.2003	B	121200	B		X						1			A
☐	CZ	000010452	031	1.3.2003	B	121200	B		X						1			N
☐	CZ	000012682	246	9.7.1991	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000025879	242	10.2.1996	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000025890	242	14.8.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000025894	242	18.8.1995	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026324	242	6.4.1996	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000026338	242	16.1.1997	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026340	242	26.1.1997	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000026347	242	2.6.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026349	242	24.6.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026355	242	22.7.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026360	242	24.7.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026380	242	3.10.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026396	242	30.8.1996	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000026401	242	12.9.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026402	242	23.9.1996	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000026432	242	15.2.1997	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026444	242	21.3.1997	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026448	242	1.5.1999	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026450	242	15.6.1997	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026458	242	10.4.1997	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000026465	242	18.11.1996	J	121150	K		X						1			N
☐	CZ	000026493	242	29.3.1997	J	121150	K		X						1			A
☐	CZ	000030655	034	13.2.2017	B	121200	B	9445642			G	41			1	PB		A
☐	CZ	000032598	931	16.2.2004	J	121150	K		X						1			A

série čísel - odlišují jalovice a býky

kategorie dle tabulky č. 7

Zdroj: Farma Chvalšiny

Obrázek 11: Seznam dávek pro ústřední evidenci

Seznam dávek pro ústřední evidenci (1)

Číslo dávky

Číslo dávky	Datum od	Datum do	Poznámka	Datum pořízení									
1764	21.5.2019	17.8.2020		17.8.2020									
Nahlášené pohyby													
Reg. číslo	Hosp.	Stáj	Řádek	KódZ	Identif. číslo	Kód	Datum	Pohyb	Název pohybu	+/-	Podnik (hosp.)	Podnik (st.)	Země
31008349	K	22	1	CZ	000862918	931	13.8.2020	22	narození jalovičky	1			
31008349	K	22	2	CZ	000862919	931	13.8.2020	22	narození jalovičky	1			
1763	21.5.2019	5.8.2020		5.8.2020									
1761	21.5.2019	2.8.2020		2.8.2020									
1760	21.5.2019	29.7.2020		29.7.2020									
1759	21.5.2019	26.7.2020		26.7.2020									
1758	21.5.2019	22.7.2020		22.7.2020									
1757	21.5.2019	18.7.2020		18.7.2020									
1756	21.5.2019	16.7.2020		16.7.2020									
1755	21.5.2019	15.7.2020		15.7.2020									
1754	21.5.2019	15.7.2020		15.7.2020									
1753	21.5.2019	12.7.2020		12.7.2020									
1752	21.5.2019	8.7.2020		8.7.2020									
1751	21.5.2019	8.7.2020		8.7.2020									
1750	21.5.2019	2.7.2020		2.7.2020									
1749	21.5.2019	30.6.2020		30.6.2020									
1748	21.5.2019	22.6.2020		22.6.2020									
1747	21.5.2019	17.6.2020		17.6.2020									
1746	21.5.2019	15.6.2020		15.6.2020									
1745	21.5.2019	13.6.2020		13.6.2020									
1744	21.5.2019	11.6.2020		11.6.2020									
1743	21.5.2019	9.6.2020		9.6.2020									

Zdroj: Farma Chvalšiny

5.2 Program U64

Pro přehlednost má podnik v programu U64 svá dvě střediska rozlišena čísly – stáje Chvalšiny pod číslem 100 a stáje Tichá pod číslem 103. Protože tato dvě střediska účtují ve stejném programu a každé středisko má přístup do účetnictví toho druhého, je potřeba zadávané účetní pohyby přiřadit k jednotlivým střediskům.

Kromě středisek má Farma Chvalšiny i čtyři základní kategorie zvířat – viz tabulka č. 7. Do těchto kategorií se zvířata dělí podle věku. Tato rozdělení jsou pro podnik velmi důležitá, protože program U64 je velmi dobře zautomatizovaný a podle jednotlivých druhů pohybů převádí zvířata mezi kategoriemi. Stačí tedy například zadat, že se jalovici narodilo tele a program tuto jalovici automaticky přeřadí z kategorie 101 200 – Mladý skot do kategorie 121 150 – Krávy.

Tabulka 7: Kategorie zvířat

Číslo kategorie	Popis	Poznámka
101 100	Telata do 3 měsíců	zvířata do věku třech měsíců
101 100	Telata do 6 měsíců	zvířata do věku šesti měsíců
101 200	Mladý chovný skot	zvířata od jednoho roku do dvou let
121 150	Krávy	
121 200	Býci plemenní	

Zdroj: vlastní zpracování

Kategorie 101 100 – Telata, se dále člení na telata do třech a do šesti měsíců, jedná se pouze jen o formální členění. Telata do třech měsíců jsou závislá na matce a jejím mléku, telata od třech do šesti měsíců mohou být již odstavena od matky a pást se.

S kategoriemi se pracuje velmi často při účtování účetních případů, které se týkají skotu. Číslo kategorie je také povinný údaj na každém účetním dokladu, který podnik vystavuje, protože až poté může program identifikovat skupinu zvířat, které se účetní doklad týká.

Posledním pojmem jsou výkony, jejich druhy jsou uvedeny v tabulce č. 8, jedná se pouze o další členění, které je povinnou položkou při vyplňování účetních dokladů v programu.

Tabulka 8: Druhy výkonů

Výkony	Popis
1 – 399	Rostlinná výroba běžného roku
400 – 699	Rostlinná výroba minulého roku
700 – 799	Živočišná výroba

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku č. 12 jsou uvedeny měsíční obraty zvířat dle jednotlivých kategorií za měsíc březen na obou střediscích – Tichá a Chvalšiny. Jedná se o údaje v českých korunách. V součtové řádce vidíme, že se jedná o stav účtu 124100 – Skot, který je součtem obou středisek.

Obrázek 12: Měsíční obraty zvířat

kategorie a název	počát.stav	přírůstek	úbytek	konečný stav
101100-TELATA DO 3ME	582153.59	85638.00	667639.10	152.49
101200-MLADY SKOT	3501531.82	811399.10	114405.20	4198525.72
101240-U U L	1031051.42	.	.	1031051.42
121150-KRAVY MAS.PLE	64322.50	.	.	64322.50
Účet *124100* celkem	5179059.33	897037.10	782044.30	5294052.13
P o d n i k celkem	5179059.33	897037.10	782044.30	5294052.13

Zdroj: Farma Chvalšiny

Poslední a nejdůležitější informací jsou druhy pohybů. Každý pohyb má své číslo, které se vyplní do účetního dokladu a na základě kterého program zjistí, jak doklad zaúčtovat. Po zadání druhu pohybu se doklad automaticky zaúčtuje na účty, které jsou tomuto pohybu přiřazeny. V tabulce č. 9 jsou tyto pohyby popsány.

Tabulka 9: Druhy pohybů

Číslo pohybu	Druh pohybu
10	Nákup (mimo telat)
22	Narození (příchovek)
23	Hmotnostní přírůstek
30	Bezplatné převzetí
50	Prodej jatečných zvířat
55	Nutné porážky
70	Úhyn mladých zvířat
71	Úhyn dospělých zvířat
82	Přeřazení – výdej do jiné kategorie

Zdroj: vlastní zpracování

Farma Chvalšiny vede v programu také deník zvířat (viz obrázek č. 13). Uvádí všechny účetní operace, které souvisejí s účtem 124100 – *Skot*. S tímto účtem se nejčastěji pojí účtování příchovků a hmotnostních přírůstků, které se zaúčtují na účet 124100 – *Skot* na straně má dáti a na účet 614133 – *Přírůstky zvířat* na straně dal, tento účet je analytický účet účtu 614 – *Změna stavu zvířat*.

Obrázek 13: Deník zvířat

ZdaStr-stáj	zvíře	DP	doklad	datum	Číslo StájB	Cena(Kč)	množství	Kr.dny	ks	celken Kč	účet MD	účet D
Počáteční stav												
00100-100	101100	22	000004	01.04	100	45.00	342.00		11	15339.00		
00100-100	101100	22	000004	02.04	100	45.00	90.00		3	4050.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	03.04	100	45.00	60.00		2	2700.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	04.04	100	45.00	210.00		7	9450.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	05.04	100	45.00	90.00		3	4050.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	06.04	100	45.00	150.00		5	6750.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	07.04	100	45.00	120.00		4	5400.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	08.04	100	45.00	150.00		5	6750.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	09.04	100	45.00	210.00		7	9450.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	10.04	100	45.00	120.00		4	5400.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	11.04	100	45.00	240.00		8	10800.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	12.04	100	45.00	330.00		11	14850.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	13.04	100	45.00	240.00		8	10800.00	124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	13.04	100	45.00					124100/614133	
00100-100	101100	22	000004	13.04	100	45.00	120.00		4	5400.00	124100/614133	

Zdroj: Farma Chvalšiny

Program U64 pracuje v systému DOS a každý zaměstnanec podniku vidí jen ty agendy, do kterých má přístup a které potřebuje ke své práci. Obrázek č. 14 ukazuje hlavní menu programu tak, jak ho vidí všeobecná účetní podniku. Pracuje pouze v agendách účetnictví, majetek, mzdy, byty, zásoby a leasing. Tyto jednotlivé moduly jsou rozděleny podle let, ve kterých se účtovalo.

Obrázek 14: Úvod programu všeobecné účetní

Zdroj: Farma Chvalšiny

V modulu účetnictví se účtují všechny účetní pohyby kromě účtování mezd, majetku, nájmu z bytů, zásob a leasingu. Nejvíce používané v této agendě je účtování přijatých faktur, jejich evidence a následné úhrady. Denní pohyby banky, pohyby v pokladně, platby platební kartou, faktury vystavené a výpočet a zaúčtování DPH se vedou v dalších sekcích tohoto modulu.

Majetek slouží k evidenci majetku, jeho odepisování a účtování. Jako další funkce tohoto modulu jsou např. odpisové plány, seznamy pro fyzickou inventuru nebo rozborů odpisů.

Agenda mezd se používá k výpočtu mezd, zadávají se zde dovolené, nemocenské dávky, případné srážky exekutorovi, insolvence, ale i nájmné a stravné. V tomto modulu se dále vede personalistika. Jedná se hlavně o osobní údaje zaměstnanců, mzdové listy a další potřebné dokumenty. Specifická pro zaměstnance v živočišné výrobě je šestihodinová denní pracovní doba, kterou ale vykonávají šest dní v týdnu.

Modul byty je určen k evidenci bytů, nájemníků a nájmného. Vypočítává se zde také nájmné k jednotlivým bytům a zálohy na energie.

V agendě zásoby se účtují všechny zásoby podniku mimo zvířata, tzn. účtování sena, senáže, hnoje a dalších.

V modulu leasing se evidují leasingové smlouvy a jejich splátky, které se v programu zaúčtují až poté, co přes banku proběhne jejich úhrada.

Farma Chvalšiny skladuje seno a senáž vlastní výroby, které využívá ke krmení vlastních zvířat. Účetně se jedná o výrobky, tedy účet 123030 – *Výrobky*. Na obrázku č. 15 je zobrazen rozbor spotřeby krmiv, tedy jaký je stav sena a senáže na skladě a jak jsou oceněny.

Obrázek 15: Rozbor spotřeby krmiv

```

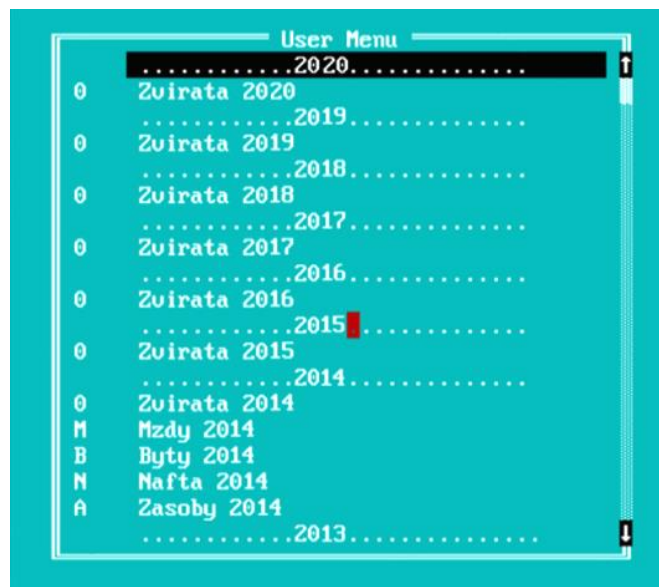
Rozbor spotřeby krmiv                               strana 1
zpracováno dne : 30.03.2020
=====
|Újkon| Skladová položka a její název |Jedn.cena | množství |Celkem Kč |
| 700 |260053215436000  senáž          |   400.00|    911.00| 364400.00|
| 700 |260055222564100  seno           |   727.72|    686.00| 499213.96|
=====
| c e l k e m   v   ú   k   o   n   700  ZAKL.STADO SKOT   | Kč           | 863613.96|
=====

```

5.2.1 Příklad účetního případu

Hlavní menu každého zaměstnance se liší, na obrázku č. 16 je hlavní menu zootechnika podniku, který pracuje pouze v agendě zvířata. Všechny účetní operace zadávané zootechnikem si jsou velice podobné. Před rokem 2014 byl program jinak nastavený a menu se lišilo.

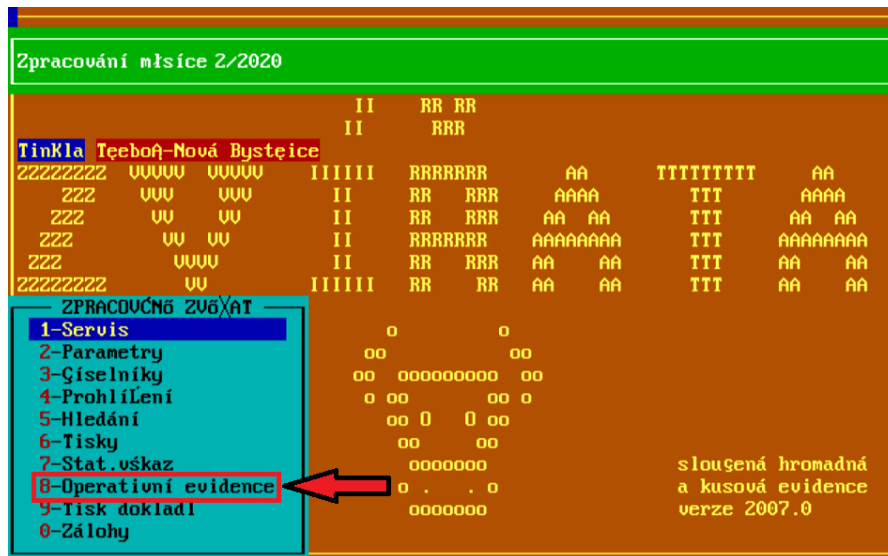
Obrázek 16: Úvod programu zootechnika

Zdroj: Farma Chvalšiny

V hlavním menu se otevře položka Zvířata 2020 a tím se přejde do agendy zvířata, kde se zvolí vybraná operace. Tento účetní případ se zaměřuje na druhy pohybů v podniku, proto je potřeba otevřít operativní evidenci (viz obrázek č. 17).

Obrázek 17: Agenda zvířata

Zdroj: Farma Chvalšiny

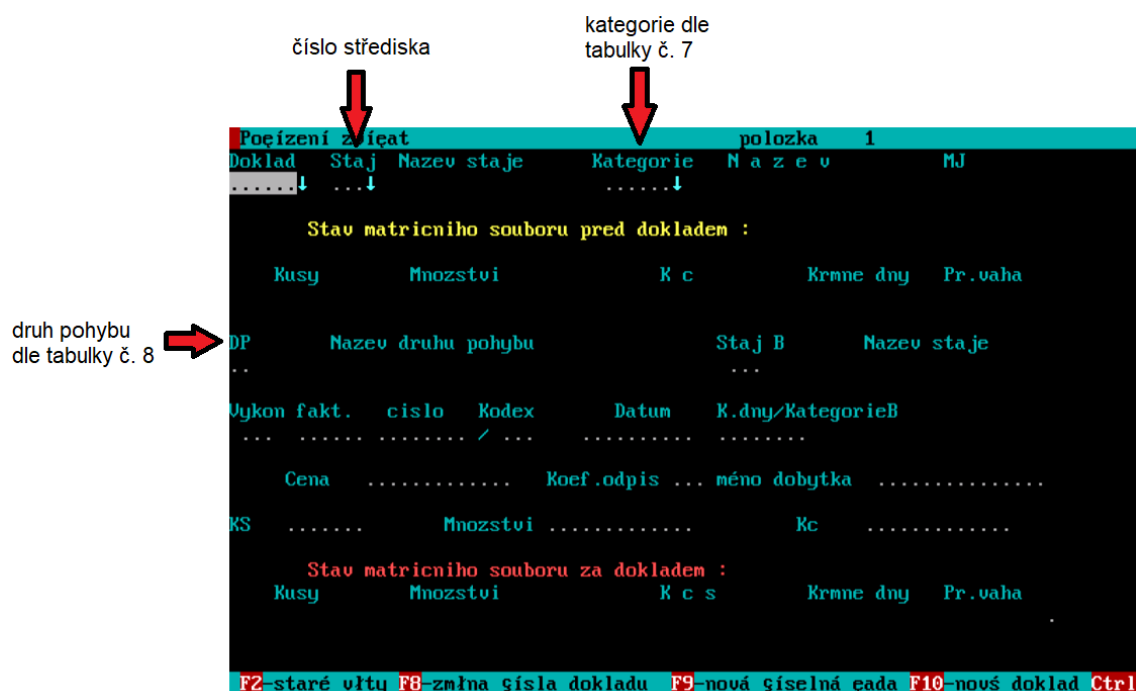
Po otevření se zobrazí prázdný účetní doklad, který se postupně vyplní. Program U64 má velice dobré propojení mezi jednotlivými agendami, proto stačí vyplnit číslo dokladu, stáj a kategorii, ve které chceme účtovat.

Po vyplnění těchto údajů se v další řádce objeví aktuální stav této kategorie – tedy se zobrazí, kolik v dané kategorii máme kusů zvířat, jakou mají dohromady hmotnost a kolik je tato hmotnost v přepočtu na koruny. Také se zobrazí počet krmných dní, tedy kolik dní celkem byla zvířata ve stavu.

Dále se zadá číslo pohybu dle tabulky č. 9, poté se automaticky doplní název druhu pohybu, stáj B a název stáje. Poté stačí dopsat množství a vše ostatní se vepíše samo. Stav matričního souboru za dokladem říká konečný stav této stáje po zaevidování pohybu, který se provede na základě tohoto dokladu.

Obrázek č. 18 zobrazuje účetní doklad před vyplněním dat.

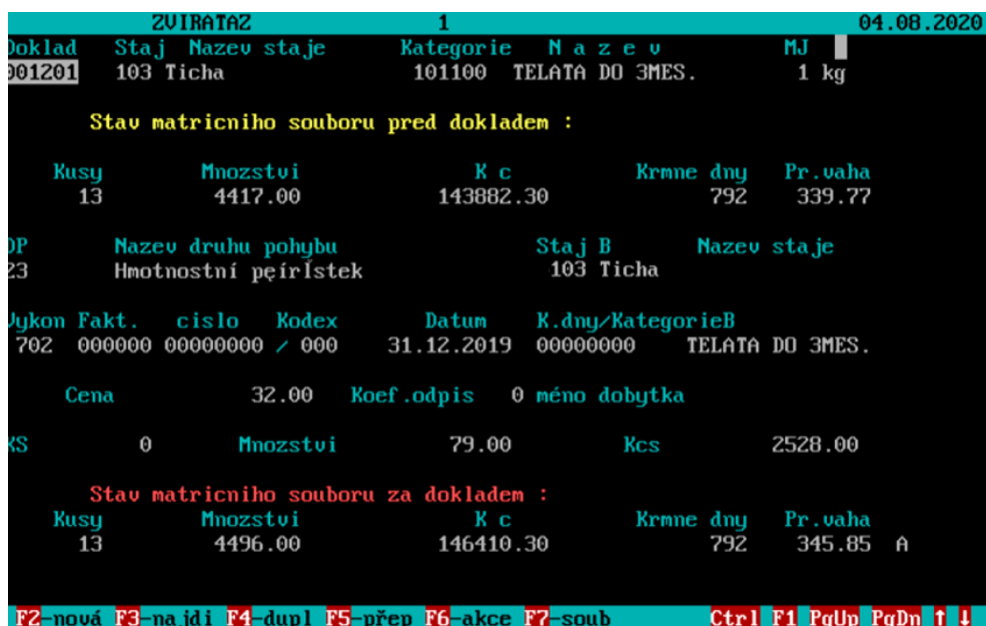
Obrázek 18: Účetní doklad před zadáním dat

Zdroj: Farma Chvalšiny

Na obrázku č. 19 je zobrazen již vyplněný účetní doklad. Podle čísla stáje se účtuje na středisko Tichá a podle kategorie se jedná o telata do tří měsíců. Jako druh pohybu je uvedeno číslo 23, to znamená, že se tímto dokladem zaúčtují hmotnostní přírůstky zvířat, které říkají, kolik kilogramů telata přibrala za měsíc. Tyto hmotnostní přírůstky se oceňují cenou stanovenou podnikem – pro telata je cena 32 Kč za kilogram.

Obrázek 19: Účetní případ č. 1

Zdroj: Farma Chvalšiny

Obrázek č. 20 je obdobný účetnímu případu z obrázku č. 19, opět se jedná o účtování hmotnostního přírůstku na středisku Tichá, ale tentokrát se týká kategorie 101 200, tedy mladý chovný skot. Pro výpočet tohoto přírůstku se opět počítá s cenou stanovenou podnikem – pro mladý chovný skot je tato cena 40 Kč za kilogram.

Obrázek 20: Účetní případ č. 2

ZVÍŘATAZ						7	30.03.20
Doklad	Staj	Název staje	Kategorie	N a z e v	MJ		
000012	103	Ticha	101200	MLADÝ SKOT	1 kg		
Stav matricního souboru před dokladem :							
Kusy		Mnozství	K c	Krmne dny	Pr.vaha		
44		15131.00	622512.40	1174	343.89		
DP	Název druhu pohybu	Staj B	Místo odsunu	Název stáje			
23	Hmotnostní přírůstek	103	0000000000	Neznamo kam			
Uykon	Fakt. číslo	Kodex		K.dny/KategorieB			
702	000000	00000000 / 000		00000000 MLADÝ SKOT			
	Cena	40.00	Koef.odpis	0	Jméno dobytka		
KS	0	Mnozství	352.00	Kč	14080.00		
Stav matricního souboru za dokladem :							
Kusy		Mnozství	K c	Krmne dny	Pr.vaha		
44		15483.00	636592.40	1174	351.89	Å	

Zdroj: Farma Chvalšiny

Jako třetí účetní případ, který je zachycený na obrázku č. 21, je zobrazen výdej zvířete – tedy jeho přeřazení z kategorie telata do třech měsíců do kategorie jalovice do dvou let. Jedná se o druh pohybu s číslem 82. Jde o zvířata, která dospěla do věku jednoho roku a musí být vyřazena z kategorie telata.

Obrázek 21: Účetní případ č. 3

ZVÍŘATAZ						3	04.08.2020
Doklad	Staj	Název staje	Kategorie	N a z e v	MJ		
001201	103	Ticha	101100	TELATA DO 3MES.	1 kg		
Stav matricního souboru před dokladem :							
Kusy		Mnozství	K c	Krmne dny	Pr.vaha		
13		4417.00	143882.30	792	339.77		
DP	Název druhu pohybu	Staj B	Název stáje				
82	Přeřazení - všdej	103 Ticha					
Uykon	Fakt. číslo	Kodex	Datum	K.dny/KategorieB			
702	000000	00000000 / 000	01.12.2019	00171222 JALOU.2 R MAS			
	Cena	32.00	Koef.odpis	0	Jméno dobytka		
KS	3	Mnozství	660.00	Kcs	21502.80		
Stav matricního souboru za dokladem :							
Kusy		Mnozství	K c	Krmne dny	Pr.vaha		
10		3757.00	122379.50	699	375.70	Å	

Zdroj: Farma Chvalšiny

5.2.2 Výhody a nevýhody programu U64

Program U64 je dobře zpracován, ale má i několik nedostatků. Jak už bylo řečeno, program pracuje v systému DOS, což je jedna z jeho největších nevýhod. Pro účely firmy daňový poradce pan Jiří Tinka, který program U64 vytvořil, použil převodník, aby systém DOS fungoval i v systému Microsoft Windows.

Pro firmu je výhodou, že autor programu U64 je také daňovým poradcem firmy, proto se na něj zaměstnanci mohou obrátit při jakýchkoliv potížích s programem. Autor si dal záležet, aby byl tento účetní program co nejjednodušší a noví zaměstnanci se s ním rychle naučili pracovat. Farma Chvalšiny má používání programu zcela zdarma, panu Tinkovi platí pouze za jeho daňové a účetní poradenství.

Jedna z jeho nevýhod spočívá v nemožnosti používat myš, protože program lze ovládat pouze klávesnicí. Tento nedostatek lze brát ale i jako výhodu, jelikož to značně urychluje práci. K tomu pomáhá i fakt, že program ke své funkci nepotřebuje připojení k internetu, takže není potřeba čekat na připojení a načítání dat.

Program bohužel neumožňuje uložit vzory účetních dokladů nebo účetních operací. Vše se musí do dokladů vypisovat ručně při každém jeho založení. Naopak pokud se do dokladu vyplní určité údaje, program zbývající data doplní automaticky. Při zadávání údajů pro výpočet mzdy program nekomunikuje s Okresní správou sociálního zabezpečení ani zdravotními pojišťovnami, proto je třeba tyto údaje dokládat samostatně, což práci velmi zpomaluje.

U64 neumí vést podrobnou evidenci zvířat (např. karty zvířat), proto má firma navíc program AG info, přes který také komunikuje s Ústřední evidencí hospodářských zvířat. Vzhledem k zaměření podniku jde o velmi důležitý nedostatek, protože zaměstnanci tráví hodně času duplicitním zadáváním dat. V programu AG info přiřadí každé narozené tele ke krávě, poté v programu U64 zaúčtují pouze počet narozených telat, jejich hmotnost a cenu, už se ale nevede detailnější informace o tom, které krávě se tele narodilo, číslo ušní známky atd.

5.2.3 Návrhy možného zlepšení programu U64

Farma Chvalšiny není velký podnik, proto je program U64 pro jejich potřeby dostačující, ale i přesto by se tento program v určitých oblastech mohl dále zdokonalovat. Zlepšení by určitě spočívalo v převedení programu do systému Microsoft Windows, místo sou-

časného fungování v systému DOS. Poté by byla také možnost napojení programu k internetu, tudíž také komunikace s úřady a Ústřední evidencí hospodářských zvířat by mohla být vedena v tomto programu. Další vylepšení by se určitě týkalo ovládání. Možnost ovládání pouze klávesnicí není vhodná pro každého, proto by program měl umožnit také použití myši. Toto jsou ale pouze technické nedostatky, které funkčnost nijak neomezují.

Funkce programu jsou v průběhu roku zlepšovány, pokud se objeví chyba, autor ji řeší okamžitě. Snaží se o maximální spokojenost uživatelů. Pro podnik zásadní věcí by bylo určitě doplnění úplné evidence zvířat. Pokud by program dokázal vést evidenci zvířat, jejich karty a veškeré další informace o jednotlivých zvířatech, značně by to zaměstnancům zjednodušilo práci.

V programu je velmi těžké se zorientovat, některé názvy operací nejsou přesné, a proto je obtížné najít to, co uživatel zrovna potřebuje. Pokud by se do programu vložil vyhledávací řádek, tento problém by zmizel a zaměstnanci by mohli pracovat zase o něco efektivněji.

6 Závěr

Zemědělská výroba je velice specifické odvětví podnikatelské činnosti nejen z hlediska časové a finanční náročnosti, ale také z pohledu účetnictví. Na zemědělství působí hned několik vnějších faktorů, které podniky nemohou ovlivnit, ale v účetnictví s nimi musí počítat. Tím nejdůležitějším faktorem je biologický charakter výroby. Živočišná i rostlinná výroba je závislá na životním cyklu každého zvířete či rostliny – na růstu, schopnosti plodit a rozmnožovat se. Jedná se o přirozený biologický cyklus, který ale může trvat i v řádu několika let a nelze ho nijak výrazně ovlivnit. Právě sezónnost je důvodem, proč v podniku nastávají problémy s nestejnými toky peněžních prostředků. V určitém období podnik totiž neviduje žádné tržby, ale pouze výdaje. Poptávka na trhu se velmi rychle mění a zemědělské podniky nejsou schopné na změny poptávky reagovat dostatečně rychle. Pro podnik není efektivní produkční proces v půli ukončit, proto se často stává, že firma musí toto období přejít se ztrátou. Zemědělská výroba je také silně závislá na přírodních podmínkách, jedná se hlavně o kvalitu půdy, ale také o klimatické podmínky.

Rostlinná i živočišná výroba disponuje velmi podobným majetkem, který se řadí do oběžných nebo dlouhodobých aktiv. Jejich odlišnost závisí především na době životního cyklu, tedy mladá zvířata a jednoleté či dvouleté rostliny se řadí do oběžných aktiv, naopak trvalé porosty a chovná zvířata, která ponese užitky po dobu delší než jeden rok, náleží do aktiv dlouhodobých. Toto rozdělení aktiv je důležité při jejich účtování a vedení evidence, tyto úkony už se zpracovávají počítačově v účetních programech.

Účetní programy jsou značným zjednodušením práce v každém podniku. Jedná se o rychlejší způsob evidence dat a jejich účtování. Existuje značné množství programů, je jen na rozhodnutí firmy, který z nich si vybere. Pro zemědělské podniky jsou vhodné programy, které jsou schopné vést detailní evidenci zvířat a dokážou komunikovat s Ústřední evidencí hospodářských zvířat.

Tato bakalářská práce je zaměřena na účetní program ve firmě Farma Chvalšiny, která se specializuje na živočišnou výrobu a výrobu elektřiny. Podnik využívá účetní program U64, který pro něj vytvořil jejich daňový poradce. Cílem této práce bylo účetní program zhodnotit a navrhnout možnosti zlepšení.

Největší nedostatek je pravděpodobně ve fungování programu v operačním systému DOS, který je velice zastaralý a pomalý. Také nemožnost používat při práci s programem myš je omezující, i když to značně šetří čas uživatelů. Program vlastní daňový poradce firmy, který je vždy ochotný pomoci, pokud program nefunguje správně. Za jeho používání podnik neplatí, platí pouze za účetní a daňové služby autora.

Program nepodporuje ukládání šablon účetních dokladů, celý doklad se tedy musí vždy znovu vypsát, ale po doplnění nezbytných údajů se ostatní předvyplní automaticky. Také komunikace s úřady a Ústřední evidencí hospodářských zvířat je složitější, protože program nevyužívá připojení k internetu, takže se veškeré potřebné dokumenty musí posílat ručně.

Program U64 má přes všechny své výhody také velkou řadu nevýhod, u kterých by prostor pro zlepšení byl. Například převedení programu do operačního systému Microsoft Windows by byl ten nejlepší krok ke zdokonalení. Co program U64 nenabízí, ale co by pro zaměstnance firmy byl největší přínos, je evidence zvířat. Kvůli ne příliš detailní evidenci v programu jsou zaměstnanci nuceni využívat program AG info, kam se tyto údaje dají zapsat podrobněji a ze kterého se automaticky přenáší do Ústřední evidence hospodářských zvířat.

Pokud se program zhodnotí souhrnně, dojde se k závěru, že pro malé podniky, které nevlastní velké množství skotu, je dostačující. Velké podniky, které potřebují pracovat systematictěji a rychleji, by s programem měly problémy hlavně kvůli zdlouhavému opakovanému doplňování účetních dat. Tento problém ale není překážkou, kterou by časem nebylo možné z programu odstranit.

I. Summary a keywords

This thesis deals with the specifics of accounting in an agricultural enterprise. It focuses on processing accounting data in the accounting program with a special focus on stocks.

The theoretical part shows a concept of accounting and stocks and it defines specifics of accounting in an agricultural enterprise. The selected agricultural enterprise and the accounting program is characterized in the practical part, there are also examples of data processing methods.

I consider advantages and disadvantages of this program and suggest opportunities for improvement in the final part.

Key words: agriculture, accounting program, stocks, cattle registration

JEL Classification: M41

II. Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

Dvořáková, D. (2017). *Specifika účetnictví a oceňování v zemědělství*. Praha: Wolters Kluwer.

Chalupa, R., Kadlec, J., Pilátová, J., Procházková, D., Sedlák, R., Skálová, J., & Vlach, P. (2018). *Abeceda účetnictví pro podnikatele*. Olomouc: ANAG.

Líbal, T. (2014). *Účetnictví – principy a techniky*. Praha: Institut certifikace účetních.

Poláčková, J. a kol. (2010). *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací.

Ryneš, P. (2019). *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. Olomouc: ANAG.

Skálová, J. a kol. (2019). *Podvojně účetnictví 2019*. Praha: Grada.

Šrámková, A. & Křivánková, M. (2017). *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví – praktické aplikace*. Praha: Institut certifikace účetních.

Internetové zdroje:

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. *Business Center* [online]. [cit. 2020-09-02]. Dostupné z: <https://businesscenter.podnikatel.cz/pravo/zakony/ucto/cele-zneni/>

Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. [cit. 2020-09-02]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

Zákony a vyhlášky:

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

III. Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Oceňování zásob	8
Obrázek 2: Schéma účtování nakoupených zásob – způsob A.....	9
Obrázek 3: Schéma účtování nakoupených zásob – způsob B.....	10
Obrázek 4: Vazba vybraných specifík zemědělské činnosti a rizik podnikání v této oblasti.....	12
Obrázek 5: Schéma účtování nedokončené rostlinné výroby.....	18
Obrázek 6: Schéma účtování pěstitelských celků trvalých porostů.....	19
Obrázek 7: Základní schéma účtování zvířat v oběžném aktivu	23
Obrázek 8: Schéma účtování zvířat v dlouhodobých aktivech.....	25
Obrázek 9: Úvod programu AG info	29
Obrázek 10: Karty zvířat v programu AG info	30
Obrázek 11: Seznam dávek pro ústřední evidenci	30
Obrázek 12: Měsíční obraty zvířat.....	32
Obrázek 13: Deník zvířat	33
Obrázek 14: Úvod programu všeobecné účetní	34
Obrázek 15: Rozbor spotřeby krmiv.....	35
Obrázek 16: Úvod programu zootechnika	35
Obrázek 17: Agenda zvířata	36
Obrázek 18: Účetní doklad před zadáním dat.....	37
Obrázek 19: Účetní případ č. 1	37
Obrázek 20: Účetní případ č. 2	38
Obrázek 21: Účetní případ č. 3	38
Tabulka 1: Klasifikace biologických aktiv	13
Tabulka 2: Kalkulační metody podle druhu výroby	14
Tabulka 3: Sledování rostlinné výroby v účetním systému.....	16
Tabulka 4: Kalkulační vzorec	17
Tabulka 5: Sledování zvířat v účetním systému	21
Tabulka 6: Kalkulační vzorec	22
Tabulka 7: Kategorie zvířat	31
Tabulka 8: Druhy výkonů	32
Tabulka 9: Druhy pohybů.....	33

IV. Seznam příloh

Příloha 1: Karta zvířete

V. Přílohy

Příloha 1: Karta zvířete

PRŮVODNÍ LIST SKOTU – část A

Registrační číslo hospodářství, kde se zvíře narodilo 31008596			Datum narození: 10.03.2010		Ušní známka - identifikační číslo zvířete	
Tichá 38208					Kód země	Ušní známka
					CZ	372165 931
Otec	Značka st. registru ZAA	Číslo st. registru 532	Plemenná příslušnost G100	Chovatel Název: FARMA CHVALŠINY, s.r.o.		Plemenná příslušnost: G63 E C13
	MACAO RED ZDB					Přípařovací skupina: Pohlaví: J
Matka	Ušní známka CZ 009812 931		Plemenná příslušnost E50GC			Vystavil, dne:
Otec matky	Značka st. registru ZHG	Číslo st. registru 191	Plemenná příslušnost E100	Adresa: Chvalšiny 106 Chvalšiny 38208		Českomoravská společnost chovatelů, a.s. 11. března 2010 / ORG
	CHLOUBA					
Rok	Datum inseminace, reinseminace, vyšetření březosti, šifra inseminačního technika zkratka a číslo registru býka					Datum oteleu Býček Jalovička
						Ušní známka
						2/15/13 496269-931
						16/15/13 572026-931
						15/16/15 629048-931
						6/16/16 629102-931
						4/19/19 629102-931
						2/15 do 11/01/015

PRŮVODNÍ LIST SKOTU – část B

Ušní známka - identifikační číslo zvířete				Narození		Pohlaví
Kód země				Datum	Registrační číslo hospodářství	
CZ	372165 931			10.03.2010	31008596 Tichá 38208	J
Ušní známka matky			Plemenná příslušnost matky	Plemenná příslušnost zvířete		
CZ	009812 931		E50GC	G63 E C13		
Otec			Plemenná příslušnost otce			
ZAA-532			G100			
Vystavil:				Dne:		
Českomoravská společnost chovatelů, a.s.				11. března 2010 / ORG		
Chovatel:						
Název: FARMA CHVALŠINY, s.r.o.						
Adresa: Chvalšiny 106 Chvalšiny 38208						

